

SKAUTING

Dvuměsíčník pro skautskou
výchovu — červen 2023

Kam rosteme?

Čím víc skautů, tím víc dobra?
Zakládáme oddíly

+ Jiná mysl, stejný skauting
+ Rituály na táboře

SKAUT

SKAUTING

61. ROČNÍK / 6 – ČERVEN

Časopis Skauting nabízí skautským vedoucím oporu a inspiraci pro rozvoj výchovy a vedení lidí. Vychází od roku 1919. Články jsou odborně recenzované a propojují myšlenky všech, kdo chtějí svými znalostmi a zkušenostmi proměňovat skauting a svět k lepšímu.

Vycházíme též na:

CASOPIS.SKAUTING.CZ

Redakce: Libor Brzobohatý – Boro (šéfredaktor), Klára Trávníčková – Arya (zástupkyně šéfredaktora), Anna Janská (editorka), Jakub Holobrádek – Učeň, Kateřina Večerková – Atlantida, Kateřina Volková – Kačka, Karolína Janíková, Kateřina Puczková – Loca, Kateřina Štěpánková, Lada Matyášová – Laduš, Lukáš Kapinus – Luke, Zuzana Hanajová – Očko. **Grafika a sazba:** Eliška Slavatová – Kory, Lucie Horáková – Basa. **Obálka:** Eliška Lucáková, Kateřina Volková – Kačka.

Prohlédni si nás na:

CASOPIS.SKAUTING.CZ/REDAKCE

Dále na tomto čísle spolupracovali autoři/rky, opo-
nenti/ky, konzultanti/ky a korektoři/rky článků.

Kontakt: skauting@skaut.cz. **Vydavatel:** Junák – český skaut, Tiskové a distribuční centrum, z. s., Senovážné náměstí 24, 110 00 Praha 1, IČ: 64934926, telefon: 234 621 223, e-mail: tdc@skaut.cz. **Tisk:** Triangl, a. s. **Distribuce:** SEND Předplatné, spol. s. r. o. Pro členy Junáka je předplatné řešeno v rámci online registrace. **Vychází 5× ročně:** Vyšlo 8.6. 2023.

SKAUT

TÉMA

KAM ROSTEME?

- 3 *Editorial:* Meze skautského růstu
- 4 Čím víc skautů, tím víc dobra?
- 7 Z nejistoty příležitost
- 8 *Anketa:* Zakládáme oddíly
- 10 Budoucnost oddílu je v našich rukou
- 12 Kde brát a nekrást
- 14 Proč ve skautu nerůst
- 16 *Rozcestník:* Příručka pro pěstitele rostoucích oddílů

FÓRUM

NÁZORY A KOMENTÁŘE K VÝCHOVĚ

- 18 *Náčelníci:* Je pro mě ještě uplatnění?
- 19 Občas spolu jen tak být a smět dělat chyby
- 20 *Skautská literatura:* Špalek: Myšlenky v rozhovorech
- 20 *Recenze:* Ještě jsme ve válce
- 21 *Komentář:* Je a má být skautské hnutí inkluzivní?

HORIZONT

PODNĚTY A INSPIRACE PRO VÝCHOVU

- 22 *Oddíl pro všechny:* Jiná mysl, stejný skauting
- 25 *Budoucnost:* Hlasovací zvon
- 28 Táborová agora
- 30 Dali jsme jim volnost a začali je vzdělávat
- 32 *Anketa:* Které aplikace používáme v oddílové činnosti?
- 34 Rituály na táboře
- 36 Vše, co jste chtěli vědět o skautských stezkách
- 38 Švédské národní jamboree

Meze skautského růstu

*Co musíme udělat
pro to, aby byl pro
nás zájem o skauting
nadále radostí?*

Členská základna Junáka – českého skauta se poslední roky vytrvale rozšiřuje. Z růstu naší organizace se stal takový trend, že každý rok po sečtení registrace tipujeme, o kolik nás opět přibýlo – a už nás ani nenapadne, že by čísla mohla klesat. Za tento úspěch vděčíme především sami sobě: revizi skautského programu a výchovných nástrojů, kvalitnímu skautskému vzdělávání, srozumitelné komunikaci s veřejností, ale především tisícům dobrovolníků a dobrovolnic, kteří věnují svůj čas výchově dětí a mládeže ve skautských oddílech. To je obrovský úspěch a velký důvod k radosti! Takový triumf českého skautingu nám přece nemůže zhořknout... nebo?

NEKONEČNÝ RŮST, KONEČNÉ ZDROJE

Římský klub – globální think-tank, který od druhé poloviny minulého století sdružuje špičkové vědce a politiky z celého světa (jeho členy byli např. Václav Havel, vůdce Sovětského svazu Michail Gorbačov nebo americký viceprezident Al Gore), na sebe v roce 1972 upozornil svou zprávou nazvanou *Meze růstu*. V této studii zpracované pro konferenci OSN o životním prostředí členové a členky Římského klubu varovali před blížícím se vyčerpáním přírodních zdrojů. Analýzou hospodářského vývoje od roku 1900 došli k závěru, že světové hospodářství roste exponenciálně, což je z důvodu omezených přírodních zdrojů neudržitelné a pokud situaci nezměníme, bude to mít pro lidské společnosti i planetu nedožrnné následky.

PEČUJME O TY, NA KTERÝCH NAŠE ČINNOST STOJÍ

Proč to píšu? Logika skautského růstu je v leccem podobná. Naše zdroje v podobě vedoucích oddílů, kluboven a tábořišť jsou omezené – ano, máme teoreticky stále z čeho čerpat a leckomu

či leccemu můžeme ulevit proměnou způsobu, jakým s těmito zdroji nakládáme. Nicméně pokud má zájem o skauting a nárůst mladších členů pokračovat v podobné míře jako doposud, může se také brzy stát, že se z ohromné radosti a úspěchu stane pro některé z nás noční můra.

Největší břemeno rozrůstajících se oddílů nesou přirozeně jejich vedoucí a ve snaze zvládat překážky, které jim dnešní svět v práci s dětmi klade do cesty, potřebují veškerou podporu. Prvním krokem by tak mělo být přemýšlení o budoucnosti naší organizace takovým způsobem, aby pro ně nebyla děsivou vyhlídkou.

CHOPME SE PŘÍLEŽITOSTI SPOLEČNĚ

V červnovém čísle Skautingu se proto tématu růstu naší organizace věnujeme z pohledu skautských oddílů a jejich vedoucích. Snažíme se odhalovat rizika i příležitosti, které zájem o skauting do oddílů a středisek přináší a hledat způsoby, jak se s nimi vyrovnat nebo jich využít. Limity někteří pociťují už dnes – přeplněné oddíly, nedostatečné kapacity kluboven a tábořišť, vyčerpání vedoucích. Pokud však k výzvě, kterou růst Junáka představuje, přistoupíme s pokorou vůči jejím rizikům a zároveň s odhodláním je překonat, máme se na co těšit: Nové možnosti smysluplné a radostné činnosti pro skautské dobrovolníky a dobrovolnice všeho věku, rozšíření skautingu do míst, kde dosud nebyl a hlavně – nevyčísitelná radost tisíců dalších holek a kluků z toho, že mohou své dětství prožít ve skautu.

Cesta, která český skauting v následujících letech čeká, nejspíš nebude snadná. Jsem ale přesvědčený, že stejně tak bude plná radosti vedoucích z dobře odvedené a smysluplné práce a nadšení skautek a skautů ze spousty nezapomenutelných zážitků. Přeji nám všem hodně štěstí a odhodlání – a nyní především vydařené tábory! ✘

LIBOR BRZOBOHATÝ – BORO
šéfredaktor

JAKUB HOLOBRÁDEK – UČEŇ

Instruktor IŠ Ejhle a LK Velká Morava. Člen pracovní skupiny Náčelnictva pro růst.

Zbožňuje maté, elektronové mikroskopy, řeku Oslavu a svou dceru Josefínu. Fascinuje ho rozmanitost českého skautingu od Aše po Třinec a od Šluknova po Vyšší Brod.

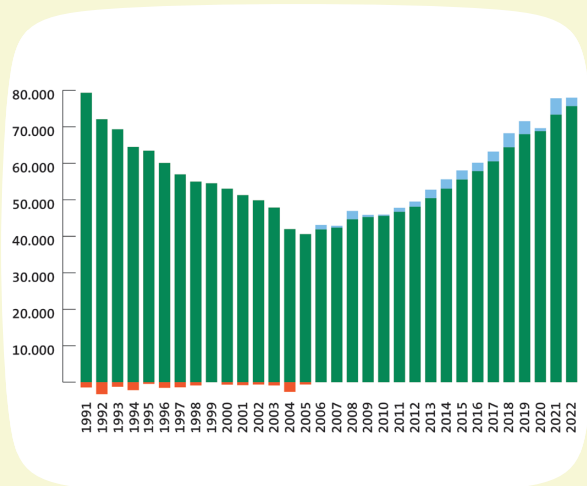
Čím víc skautů, tím víc dobře?

Jak a proč jsme rostli, rosteme a možná i růst budeme?

Velké poděkování za zpracování dat a predikce patří
Aleši Jelínkovi – Imrahilovi.

Děje se to s železnou pravidelností jako třeba rozbalování dárků pod stroměčkem. V průběhu ledna klikáme registraci do skautISu a čteme prosby, ať to nenecháváme na poslední chvíli. V únoru se můžeme zapojit do tipovačky a v březnu se dozvídáme, o kolik je nás v organizaci zase víc. Počet členů Junáka – českého skauta už 16 let setrvale roste (viz obrázek č. 1). Čím to je?

Růst je zapříčiněný kombinací několika faktorů, z nichž jsme se o některé přímo zasadili a jiné jsme ovlivni

Obr. č. 1: Počet členů Junáka – českého skauta 1991–2023. Včetně meziročních přírůstků/úbytků.

nemohli: Zkvalitnění činnosti v oddílech díky novému výchovnému programu a dobrému vzdělávání vedoucích, zlepšení obrazu organizace i skautských myšlenek ve společnosti, demografický vývoj, celkové změny v naší společnosti nebo dorůstání prvních porevolučních skautských generací a skautování jejich dětí.

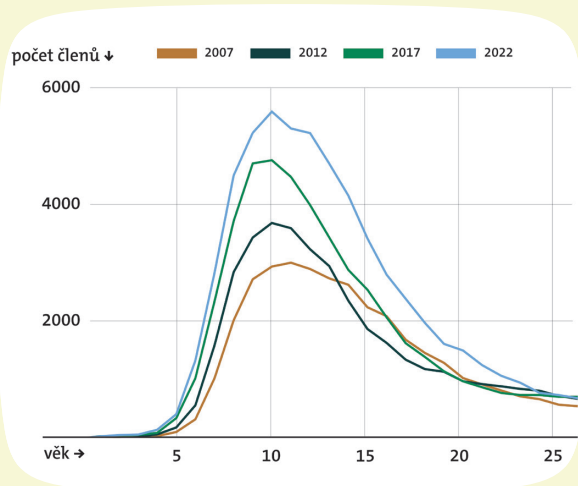
Čím více dětí projde skautskou výchovou, tím větší dopad máme na naši společnost – lépe se nám daří naplňovat naše poslání. Naší dlouhodobou ambicí by mělo být nabídnout skauting všem dětem, které o něj mají zájem, a umožnit jim skautovat co nejdéle.

Tento článek ale nechce burcovat k překotnému růstu za cenu vyhořelých vedoucích, družin o dvaceti členech a kluboven praskajících ve švech. Náš růst by měl být udržitelný a hlavně takový, aby nám dělal radost – a to jak při pohledu na celou organizaci, tak na naše konkrétní střediska a oddíly. Na lokální úrovni sami dokážeme nejlépe vyhodnotit, jaké máme ještě kapacity a co dokážeme udělat pro to, abychom umožnili skautovat těm klukům a holčákům, kteří o to stojí. A nikdo by nás neměl nutit jít za hranice těchto našich kapacit.

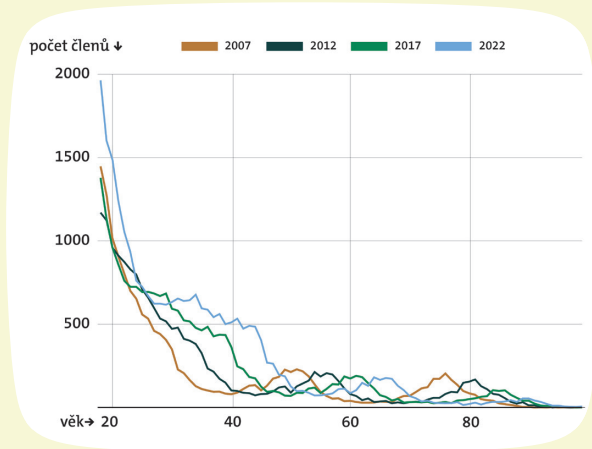
Větší členská základna s sebou přináší i spoustu výzev a otázek. Náš rozvoj je například geograficky nerovnoměrný (v okrese Blansko na jihu Moravy skautují skoro 2 % všech obyvatel, zatímco v některých příhraničních regionech je to až desetkrát méně) a naráží na naše kapacity – v některých obcích přijímají oddíly nováčky stále, jinde jsou i přes každodenní nasazení svých vedoucích zcela plné a zakládají čekací listiny. Pojďme se nyní hlouběji ponořit do registračních dat, která nám mohou pomoci pochopit fenomén růstu naší organizace, přemýšlet o něm a diskutovat, jak s ním do budoucna naložit.

STATISTIKA NUDA JE?

V roce 2023 se nás v Junáku registrovalo 75 650. Podrobnější informace než jen meziroční sledování růstu všech registrovaných získáme při pohledu na vývoj věkového rozložení našich členů. Z obrázků č. 2 a 3 je patrné, jak se každých pět let změnilo věkové složení členů. U dětí a roverů můžeme vidět velké zploštění a rozšíření křivky mezi roky

Obr. č. 2: Vývoj počtu dětí a roverů dle věku v čase. Každá křivka odpovídá věkovému rozložení v daném roce.

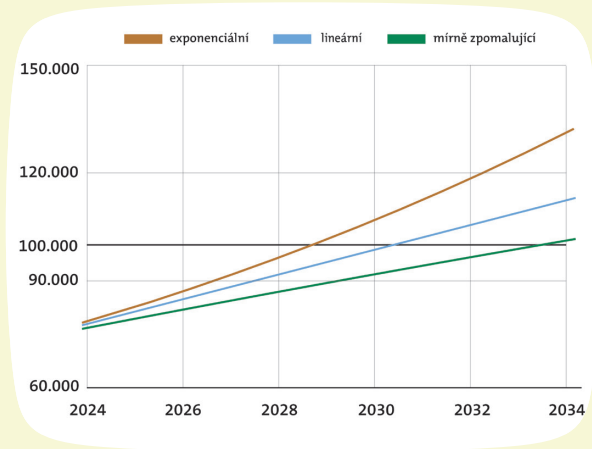
Obr. č. 3: Vývoj počtu dospělých členů dle věku v čase. Každá křivka odpovídá věkovému rozložení v daném roce.

2017 a 2022. Tuto příčinu můžeme najít v nižším počtu odchodů z organizace oproti předchozím rokům (dříve odcházela z oddílů každoročně asi čtvrtina dětí, dnes je to jen šestina) a ve zvýšení počtu náborů před zhruba deseti lety. Jinými slovy se nám poslední dobou daří působit na naše členy po delší dobu, v důsledku čehož v organizaci znatelně narostlo množství skautů a skautek i roverů a rangers (mezi lety 2017 a 2022 přibýlo „jen“ 15 % desetiletých, ale 26 % patnáctiletých a 36 % dvacetiletých). To představuje velkou příležitost, ale i výzvu, protože je naším úkolem i nadále prodlužovat dobu našeho výchovného působení a nabízet mladším roverům a rangers atraktivní program a možnosti dalšího rozvoje. Díky nim si toho více odnesou do svého dalšího života a možná zůstanou v organizaci i v dospělosti a budeme je moci zapojit do činnostních funkcí.

U členů, kteří začali skautovat v prvních letech po obnovení v roce 1989, a jejich vrstevníků můžeme vidět, jak postupně zaplnili mezeru v produktivním věku mezi 30. a 50. rokem, jež vznikla v důsledku komunistického zákazu. Střední generace tak má v Junáku – českém skautu čím dál větší zastoupení, jak postupně dorůstají ročníky, které prošly po obnovení skautskou výchovou. Tento jev však zatím nemá vliv na poměrné zastoupení dospělých v organizaci. Mladších členů je v posledních dvaceti letech stabilně okolo dvou třetin.

Čeho naopak příliš nepřibývá, je počet dětských oddílů (nárůst jen o 4 % mezi roky 2010–2022). V důsledku toho nám velmi narůstá velikost oddílů – v roce 2010 byl medián počtu dětí v oddíle 16, oproti 27 dětem v roce 2022. Ještě více vypovídající může být nárůst počtu oddílů s více než 40 dětskými členy. Takových oddílů jsme v roce 2022 měli 347 (22 %) oproti 58 (4 %) v roce 2010.

Zajímavé a i poměrně překvapivé informace můžeme vyčíst při pohledu na nábor a počty nováčků. Množství nabraných nových mladších členů roste v čase jen velmi pomalu a neodpovídá tempu celkového růstu organizace (8 945 nováčků průměrně v letech 2014–2016 oproti 10 966 v roce 2023). Dobře to ilustruje podíl nováčků na celkovém počtu mladších členů, který už od roku 2005 osciluje mezi 20 a 26 % (letos podíl nováčků činí 21,4 %). Z toho můžeme vyvodit, že za růstem organizace z posledních let není abnormální nábor nových členů, ale vliv má prodlužování délky členství.

Obr. č. 4: Predikce růstu Junáka podle odlišných scénářů.

STO TISÍC JE STRAŠNĚ MOC! NEBO NENÍ?

Jak to bude s růstem organizace dál? To samozřejmě nikdo nemůže přesně vědět. Napovědět nám ale může pohled na meziroční změnu počtu členů z posledních let. V tomto ohledu byl rekordní rok 2022, kdy nás po covidu přibýlo 4513 (6,56 %). Letos už nárůst počtu členů zbrzdil na 2335 (3,18 %). Na obrázku č. 4 jsou tři možné scénáře vývoje organizace na základě přírůstků z posledních pěti let. Nejrychlejší exponenciální scénář počítá s meziročním přírůstkem 4,58 %, což je průměrný procentuální vzestup za posledních pět let. Průměrný lineární scénář počítá s meziročním zvýšením počtu o 3000 členů, což je průměrný nárůst za posledních pět let. Nejpomalejší a možná i nejrealističtější scénář očekává oproti tomu určité zpomalení, což by mohlo dobře modelovat situaci, kdy nebudeme zvládat dostatečně rychle řešit výzvy s růstem spojené. Z těchto predikcí můžeme usuzovat, že to nebude dlouho trvat a Junák – český skaut bude mít sto tisíc členů. V závislosti na vybrané predikci by k tomu mělo dojít někdy mezi lety 2029–2034.

CHALLENGE ACCEPTED?

Rostoucí organizace směřující ke sto tisícům členů před nás klade mnoho výzev. Jednou z nich je průběžné a udržitelné navyšování kapacit materiálních (klubovny, základny, tábořiště) i personálních (dostatek vedoucích oddílů i dalších činností). Zvětšující se organizace má dopady na nejrůznější aspekty naší činnosti. Asi nejvíc se to v posledních letech vyjevilo na našem vzdělávacím systému, který přestal zvládat odbavovat zájemce o kvalifikace potřebné k vedení oddílů.

V dalších letech je možné, že bude podobných výzev přibývat – například v podobě skautských závodů, které nebude kvůli velkému počtu hlídek možné pořádat ve stejném formátu jako dnes, nebo v podobě funkčnosti současné organizační struktury. Nebývale rostoucí kategorie roverů a rangers dává velkou příležitost k získání vedoucích pro nové oddíly. Velké oddíly totiž mohou začít být neefektivní a hůře plnit své výchovné poslání – jejich průměrná velikost navíc nemůže růst do nekonečna. Dobrá práce s touto věkovou kategorií by tak měla být v následujících letech naší prioritou. →

POJĎME SE BAVIT O RŮSTU

Vypadá to, že Junák – český skaut ještě nějakou dobu poroste. Jak dlouho, jak moc, na jak zdravých základech a za jakou cenu záleží na rozhodnutích, která činíme právě dnes. Jak bude vypadat naše organizace nyní rozmýšlíme i v rámci příprav Strategie 2030. Od dubna do srpna probíhají tzv. strategické besedy ([🔗 skaut.cz/strategie2030](https://skaut.cz/strategie2030)), z nichž vyplynou nová strategická témata. Besedy jsou zároveň předšněmovní diskuzí před Valným sněmem, který nás čeká příští rok.

Z předložených diskuzních témat se růstu nejvíce věnují *Aktivní šíření skautingu* (zda a případně za jakých podmínek se máme snažit o aktivní šíření skautingu do míst a skupin společnosti, kam sám od sebe hůře proniká) a *Udržitelný růst* (Co růst znamená pro naše oddíly? Co pro celou organizaci? Co musíme změnit, aby se jednalo o udržitelný růst? Jak má být skautský oddíl správně velký?). Dotýkají se ho ale i některá další témata. Jak má v rychle rostoucí organizaci třeba vypadat *Vzdělávání činovníků*, aby zvládlo všechny potřeby a očekávání, která od něho máme? Jak i přes růst nerezignovat na *Kvalitu výchovy*? Jak dostatečně rychle zvládat shánět nová *Tábořiště, klubovny a základny* a pečovat o ty stávající? To všechno jsou otázky, které si v rámci strategických besed můžeme a máme klást.

I když to tak na první pohled nemusí vypadat, růst organizace se dotýká každého oddílu a střediska. Není proto žádoucí ho promýšlet a diskutovat (nejen při strategických besedách) pouze optikou celé organizace, ale je velmi cenné si klást a hledat odpovědi na otázky, které se vás přímo dotýkají. Co jsou největší překážky růstu počtu členů vašeho střediska? Vašeho oddílu? Máte dostatek kvalifikovaných vedoucích? Máte dostatečnou kapacitu klubovny? Pakliže máte oddíly na hranicích kapacity, přemýšleli jste nad jejich dělením? Proč jste zatím k dělení nepřistoupili? Není velikost oddílu překážkou při jeho přebírání nástupci? Neodrazuje to potenciální budoucí vedoucí? Chcete, aby počet členů vašeho oddílu a střediska rostl? Napadá vás nějaká konkrétní obec z vašeho okolí, kde by podle vás byly vhodné podmínky pro založení oddílu? ✖

FOTO: MONIKA CHVÍLOVÁ – JOJO

INZERCE ↓

NOVINKA RÁDCOVSKÝ ZÁPISNÍK

Nový parták z papíru pro všechny rádce! Tipy na přípravu programu a vedení družiny, poradí také, jak komunikovat s rodiči nebo jak vytvářet bezpečné prostředí.

370 Kč

skaut.cz/obchod

INZERCE ↓

SPOLEHNI SE

ROZUMÍME OUTDOORU

HUDY

www.hudy.cz

ZUZANA JANÁČKOVÁ – ŽABKA
Brněnská skautka a biochemička.
Zakládala a první tři roky
vedla oddíl Allium v Brně,
teď vede ČLK Narval.

Z nejistoty příležitost

Jak jsme nevědomky založili oddíl

Byla jsem u vzniku jednoho oddílu a chtěla bych vám o tom vyprávět. Co se týče faktů: jsme středisko Kompas z širšího centra Brna, máme momentálně 5 oddílů mladších členů, 1 roverský a 1 dospělých. Nejnovější 3 oddíly vznikly postupně v rozmezí posledních 15 let a o vzniku jednoho z nich je i tento text.

2010: COŽE, V MEDLÁNKÁCH NENÍ SKAUTSKÝ ODDÍL? S TÍM SE MUSÍ NĚCO UDĚLAT!

Takhle nějak si představuji, že se zrodila první myšlenka vzniku nového oddílu v okrajové městské části Brna. Jistě to nevím, protože jsem u toho nebyla, ale s jistotou lze říct, že hned v následujícím školním roce vznikla v Medlánkách koedukovaná družina. Oficiálně fungovala pod stávajícím dívčím oddílem v jiné městské části. S ním sdílela společné akce a zvyky, ale scházela se jinde, měla vlastní vedení a o trochu větší autonomii.

2011: NEMÁME VEDOUcí A KLUBOVNA– NEKLUBOVNA JE PLNÁ HRAČEK.

Takhle vypadaly první roky. Zájem dětí by byl; hned druhý rok se družina rozdělila na mladší a starší a děti stále přibývalo. S prostory a vedením to bylo horší. Schůzky probíhaly střídavě na dětském hřišti, na poli, na cestě mezi zahrádkami a v miniškolce plné hraček. Vedoucí se do Medlánek taky nehrnuli – nikomu se nechtělo dojíždět a vzdát se kamarádů na střediskové klubovně.

V prvních letech nové družiny, a vlastně i později v začínajícím oddíle, jsme pořád hledali nové vedoucí, na středisku i jinde. Někteří přišli z pocitu zodpovědnosti, protože bydleli v okolí nebo se nechali přemluvit, někoho zase lákalo vést koedukovanou družinu. Postupně se tak podařilo vytvořit pevné jádro pěti nebo šesti medláneckých vedoucích. Potřebu lepší klubovny jsme moc aktivně neřešili, ale poprosili jsme vedení městské části, která nám později nabídla prostor v novém centru volného času.

2015: MÁME SE ODPOJIT OD NAŠEHO ODDÍLU? TAK TO TEDA NE!

Když jsme šli do Medlánek vést, nikdo nám neřekl, že z družin, které byly součástí našeho domovského oddílu, má být nový oddíl. Když jsme se to dozvěděli, byla to pro nás úplně nová informace. Trvalo skoro rok, než jsme se smířili s tím, že už nebudeme ve stejném oddíle jako naši kamarádi.

Table fáze je asi jediná, která se z mého pohledu středisku výrazněji nepovedla. Myslím si, že transparentní komunikace je klíčem k dobrým vztahům na středisku i jinde. K něčemu to ale určitě bylo – naučila jsem se, že i když problém vypadá zpočátku neřešitelně, někdy může pomoci čas, abychom se na situaci požívali jinak a uvědomili si, že změna přináší nejen nejistotu, ale i příležitosti. Přesto bychom si odpustili spoustu negativních pocitů, pokud by se střediskový záměr komunikoval předem.

Potom jsme odjeli na kurzy, naplánovali další rok a na posledním táboře s domovským oddílem jsme si udělali první společný oddílový den. Stavěli jsme přístřešky v lese a spali v nich, vařili jsme společně oběd, povídali jsme si a u toho jsme řekli dětem, že právě teď společně zakládáme nový oddíl. Sdělení dětem bylo na rozdíl od vedoucích úplně bezproblémové – vlastně jsme měli pocit, že je jim to skoro jedno. S dětmi jsme také vyráběli upomínku pro členy mateřského oddílu a s jejich pomocí jsme nakonec oddíl i pojmenovali. Děti chtěly, abychom se jmenovali Česnek, což se nakonec splnilo – Allium neboli česnek latinsky.

2017: JAKÁ REGISTRACE? A PROČ DO VŠECH NAŠICH STANŮ PRŠÍ?

Několik rysů nového oddílu už bylo dáno tím, jak jsme vznikli. Naši nejstarší členové byli právě ve správném rádcovském věku, takže hned od vzniku jsme měli novou posilu do vedení. Tradice a rituály jsme mohli převzít od domovského oddílu, i když jsme si už od začátku spoustu věcí dělali po svém. První rok byl asi nejtěžší, protože jsme neměli žádný vzor, co, jak a kdy se v oddíle dělá a spousta povinností pro nás byla překvapením. A jako nejmenší oddíl jsme to neměli jednoduché ani ve středisku, kde měli pocit, že když je nás tak málo, nepotřebujeme tak kvalitní vybavení jako ostatní.

2020: JAK TO, ŽE JE NÁS NAJEDNOU TAK MOC?

Po třech letech fungování oddílu, zdvojnásobení počtu mladších členů i vedoucích, s plnohodnotnou pozicí ve středisku a po třech samostatných táborech, jsem oddíl předala. Kromě již zmíněného se nám podařilo vytvořit přátelskou a více respektující atmosféru ve vztahu mezi dětmi a vedoucími a volnější podobu oddílového programu, kde je čas na společnou práci, tvoření, hraní si a povídání.

Vzhledem k tomu, za jak krátkou dobu a o kolik oddíl vyrostl, vidím velkou výzvu (a nejen pro náš oddíl) v utvoření rovnováhy mezi kvalitou a kvantitou, aby větší počet dětí nevedl k tomu, že jim věnujeme méně času, pozornosti a přátelství. Moje přání k šestým narozeninám oddílu je právě to, aby si našel tu správnou cestu. ✖

FOTO: MATYÁŠ RADA

Zakládáme oddíly

Sestavil Boro.

Ke skautingu jsem se dostal v roce 2018 jako dospělý nováček. Skauti u nás v kostele hledali vedoucí pro nově vznikající oddíl, mě to zaujalo a díky tomu s vámi můžu sdílet příběh o vzniku našeho oddílu. Ve vedení, kde jsem byl jediný nováček, jsme si nejdříve určili, že budeme koedukovaný oddíl s nekoedukovanými družinami. Dále jsme řešili fungování oddílu, jeho vize a cíle, nábor členů nebo prostory pro schůzky. Rozhodli jsme se v září uspořádat nábor na základní škole. Na konci září pak proběhla seznamovací schůzka a ti, kdo se jí zúčastnili, jsou v oddíle dodnes. Následně jsme sestavili plán akcí a vyrazili na první výpravu. Na té jsem jako nováček dost zíral, jak jsou naši skauti živí a těžko se krotí. Myslím si, že ostatní vedoucí to také překvapilo. Byli zvyklí na děti, které mají fungování v oddíle zažité. U nás bylo vše nové a vedoucí i děti se za pochodu učili spolu fungovat. První

rok byl pro mě opravdu učení se zkušeností – včetně chyb. Objevil jsem však kouzlo skautských akcí a skautskou pospolitost. Vrcholem roku byl první tábor. Po létě jsme zapracovali na vzdělání oddílové rady a absolvovali jsme čekatelské kurzy. I když jsem byl nejstarší účastník kurzu, byl to skvělý zážitek. Poznal jsem fajn lidi, podíval se na nová místa, a dokonce jsme tábořili na Orlovech! Také jsem se zúčastnil workshopu k zakládání nových oddílů, který byl pro mě velmi přínosný. Nyní má náš oddíl skoro pět let a tvoří jej sedm družin. Přijali jsme několik dalších vedoucích z jiných oddílů, kteří buď byli z naší obce a nemuseli tak nadále dojíždět, nebo je lákal nový kolektiv. Díky všem, kteří nám na této cestě pomohli!

✦ **JAN MACKŮ – BALŮ**, zástupce vůdce
12. oddílu Corleonis Lysice

anketa

8

růst Junáka

Pocházím z malé vesnice, odkud museli zájemci o skauting dlouhé roky dojíždět do oddílů v nedalekém městě. V roce 2009 nám však vznik nové klubovny umožnil založit vlastní oddíl, který se v posledních letech rozrostl na sto dvacet členů. Začali jsme vnímat, jak je těžké takový oddíl vést či předávat. Odvést schůzky bylo náročné a najít klubovnu na vícedenní výpravu doslova umění. K tomu jsme si všimli, že se vytrácí oddílová pospolitost, která je kouzlem malého kolektivu. Vedoucí proto přišli s nápadem založit vlastní přístav – středisko vodních skautů. Dávalo nám to smysl, nové středisko a rozdělení oddílu znamená více pozic, na kterých se budeme moci realizovat a zároveň zkrátíme čekací listinu, na níž děti netrpělivě vyčkávají, až pro ně bude místo. Návrh jsme si nejdříve nechali odsouhlasit střediskem, v němž jsme působili. Následně vznikl projekt, který

musel mimo jiné obsahovat inventarizaci či dlouhodobou stabilitu vznikající jednotky – rozšíření počtu oddílů, nárůst mladších členů i vedoucích a podobně. Projekt bylo dále nutné předložit ke schválení Krajské a Výkonné radě Junáka. Na začátku roku 2022 byl schválený a my rozdělili původní oddíl na Mečouny – oddíl skautů a skautek a Pulce – oddíl vlčat a žabiček. Jelikož působíme na vesnici, k založení nového přístavu stačilo mít dva oddíly a roku 2023 tak oficiálně vznikl Přístav Luleč. Nové výzvy, jako je zakládání oddílů a středisek, mohou působit nedosažitelně. Díky naší zkušenosti jsem ale přesvědčená, že to za tu námahu stojí.

✦ **ANETA BEDNAŘIKOVÁ – MARS**, vedoucí
10. oddílu Pulci Luleč

Myslela jsem, že vedení oddílu už mám za sebou, ale opak byl pravdou. Skauti v Šumperku měli plno a kamarád neměl kam dát syna. Byl ochotný vést družinu, protože ve skautu vyrostl, a chtěl to dopřát i synovi. S manželem jsme mu proto nabídli podporu. O pár dní později jsme už byli čtyři manželské páry z šesti různých oddílů. Každý popsal svoji představu, možnosti a zkušenosti a pustili jsme se do toho. Měli jsme vedoucí pro tři šestky. Já se ujala vedení oddílu a s manželem jsme vytvářeli zázemí pro víkendové akce a řešili administrativu. To bylo na podzim 2019. Oddíl vznikl v září 2020 a než se zavřely školy, měli jsme třicet dětí a plný stav. První rok byl těžký v tom, že se děti vůbec nestihly seznámit a už bylo setkávání zakázané. Online schůzky jsme téměř nepořádali, protože držet děti u obrazovky po online výuce nám přišlo kontraproduktivní. Nechtěli jsme je otrávit, když ještě téměř žádné zážitky ze skautu neměly. První velkou akcí byl proto tábor 2021, kam přijelo 95 % dětí. Když se ukázalo, že to personálně zvládneme, začali jsme řešit prostory. Od vedení obce jsem dostali maximální podporu, ale klubovnu nám poskytnout nemohli, a tak jsme našli provizorní zázemí u Lesů České republiky.

Zvykli jsme si být na schůzkách venku, což jsem z města neznala – chození podél potoka, kopání studánek a rozdělávání ohně nebo poznávání večerního lesa mě i naše světlušky opravdu naplňuje. Ze schůzek se vracíme špinavé od bláta a šťastné a do paměti se nám nejspíš zaryjí hlouběji, než většina her v klubovně. V druhém roce jsme naznali, že potřebujeme trvalé zázemí. Oddíl se rozrostl a další zájemce jsme museli odmítnout. Klubovnu ani pozemek obec stále neměla, a tak vznikl nápad postavit jurtu. Bylo to nesmírně náročné, a kdybych oddíl nevedla s pracujícími skauty, asi bychom to nezvládli. Sehnali jsme tři různé dotace, celkem 600 000 Kč, za které jsme díky obrovské podpoře a práci rodičů jurtu postavili během tří měsíců. Stejně dlouho trvalo získat stavební povolení. O vedení oddílu jsem nesnila, ale jsem vděčná, že se mi ta možnost opět naskytla. Čerpám z minulých zkušeností a zároveň dělám mnoho věcí jinak. A především vnímám, že se energie věnovaná oddílu vrací v nadšení rodičů a v zápalu dětí, kterých stále přibývá.

✦ **MARKÉTA HLAVSOVÁ – MÁJKA**, vedoucí 1. oddílu v Loučné nad Desnou

Náš dívčí oddíl měl vždy okolo třiceti členek. Najednou se ale začal rozrůstat, až nás na táboře bylo šedesát. Postupně jsme si uvědomily, že se z oddílu vytratila hloubka osobních vztahů. S vedením jsme dospěly k názoru, že bude lepší jej rozdělit na dva. A tak původní 30. oddíl Bílé kytky zůstal a vznikl k němu nový 67. oddíl Herbae. Začátky byly těžké, pro děti bylo náročné mít spoustu kamarádek v jiném oddíle a zároveň si zvykat na nové tradice a novou oddílovou identitu. Po třech letech od rozdělení ale tento krok vnímám jako prospěšný pro oba oddíly. Holky si na své „nové“ oddíly zvykly a s Bílými kytkami pořádáme párkrát do roka společné akce. Rozdělení pro nás byla cenná zkušenost, ze které jsme si odnesly cíl mít v oddíle vždy maximálně třicet dětí, čímž zajistíme udržitelný počet členů. Pokud máte „prerostlý“ oddíl a nad rozdělením váháte, silně to doporučuji. Může vám to pomoci k osobnějšímu přístupu vůči vedoucím i dětem.

✦ **JITKA VEJTASOVÁ – LEMON**, vedoucí 67. oddílu Herbae v Brně

Pokud také přemýšlíte o založení či rozdělení oddílu, na skautské Křižovatce najdete metodickou podporu ([☞ bit.ly/krizovatka-nove-oddily](https://bit.ly/krizovatka-nove-oddily)) i informace o možnosti čerpat finanční dotace ([☞ bit.ly/nove-oddily-dotace](https://bit.ly/nove-oddily-dotace)).
Hodně štěstí! ✕

LUKÁŠ KAPINUS – LUKE
Vede smečku včlat ve 14. oddíle v Brně, kde sleduje a provází své členy a kamarády na cestě nejen jejich skautskými životy.

Budoucnost oddílu je v našich rukou

Aneb náborů a péče o nováčky

Skautská organizace zažívá trvalý nárůst členské základny a mnoho středisek je ve stavu, kdy by z čekací listiny hladce naplnily další oddíl. Avšak část oddílů má problém opačný. Důvodem, proč je někde o skauting menší zájem, může být už prostý fakt, že se jedná o malou obec s menším počtem dětí. Dalším zádrhelem může být také odchod nováčků po prvním roce nebo nedostatečné povědomí o skautingu v působišti oddílu. V tom mohou hrát velkou roli náborů a péče o nové členy. Nicméně systematická práce s náborů a nováčky se netýká jen oddílů, které o zájem dětí bojují, ale i těch s plnými čekacími listinami.

NÁBORŮ, SOUČÁST ODDÍLOVÉHO PLÁNOVÁNÍ

Nováčci přináší do oddílů naději na další rozvoj – ne nutně jenom početní. Důležitou roli ve skautské výchově hrají dospělí průvodci, kteří provedou nováčka celou jeho skautskou cestou až do doby, než se sám jedním takovým průvodcem stane. Skautská výchova staví také na učení se zkušeností v kolektivu vrstevníků. Proto je potřeba náborů plánovat, zvažovat kdy a jak staré děti přijmout, a tím zaměřit takzvanému *generation gapu* (věkové propasti). Ideální jsou pro tento účel cílené náborů. Jako skauti vyvíjíme činnost, kterou se snažíme pomáhat a zlepšovat naše okolí. Může jít například o uspořádání nějaké akce pro veřejnost (nebo podílení se na ní), která nám zajistí jak propagaci oddílu, tak samotného skautingu a jeho myšlenek. Můžeme tak podpořit naši obec a místní komunitu nebo třeba získat potenciální dárcy. Právě na akcích, které pro veřejnost pořádáme, můžeme oslovit velké množství dětí, ale i jejich rodičů.

PREZENTUJME SE ČINNOSTÍ, NE LÍBIVÝMI „BILLBOARDY“

Příkladem takových akcí pro veřejnost mohou být třeba různé kurzy a školení (první pomoc apod.), zábavné odpoledne pro rodiče s dětmi, příměstský tábor se skautským programem, účast či organizace stanoviště na místních akcích (dětské dny, vánoční trhy apod.) nebo zvelebení ikonických míst v obci. Nezapomínejte také na to, aby informace o vašem oddíle byly snadno dohledatelné na internetu a váš oddíl byl dobře vyznačený na mapách.

FOTO: VOJTA CHALUPA – BLESK

Snažte se informovat o různých aktivitách během celého roku, sdílejte fotky na sociálních sítích, pište aktuality na web nebo informujte o proběhlých akcích prostřednictvím místního tisku.

Sociální sítě jsou v podstatě nástěnkou. A i vy sami si na nástěnku pověsíte radši fotku něčeho, co jste prožili, než váš upravený portrét.

Dalším efektivním způsobem je nábor přes stávající členy a členky oddílu. Spousta skautů a skautek má dobré kamarády mimo oddíl, jen je třeba nikdy nenapadlo je přivést. Vyzvěte je, ať na zářijovou výpravu nebo schůzku své kamarády pozvou.

Doplněním skautských družin pomůžete i svým rádčným a rádčným v jejich činnosti. Vést plnou družinu je větší radost a zodpovědnější úkol než doufat, že na schůzku dorazí alespoň tři členové. Na fungujících družinách skauting stojí a z dobrých rádčů a rádčnyň mohou jednou být skvělí vedoucí. Proberte proto už na táboře, co v září ohledně náborů podniknout.

PÉČE O NOVÁČKY A OTÁZKA JEJICH PŘIJETÍ

Pokud budeme ukazovat dětem a rodičům, co ve skautu opravdu děláme a co děti k této činnosti motivuje, umožníme potenciálním členům lépe se rozhodnout, zda je pro ně skaut to pravé.

Většina náborů cílí na nejmladší děti, u kterých často motivace a rozhodnutí, zda budou chodit do skautu, nepochází od nich samých, ale od jejich rodičů. Mohlo by se tedy zdát, že úkolem vůdce je vést oddíl tak, aby se v něm ihned líbilo každému, kdo do něj přijde, a to neohledně na to, jestli o to sám stojí. To však přináší určitá rizika.

Abychom měli v oddíle holky a kluky, které skautování baví a cítí se být součástí oddílu se vším, co to obnáší (včetně určité míry zodpovědnosti), je třeba s nimi komunikovat. Kdo ví lépe než oni samotní, co je motivuje být součástí oddílu? Pokud to nezjistíme, nebudeme schopni dostatečně provázet a podporovat v jejich osobním rozvoji – a dříve nebo později odejdou jinam.

V životě každého skautského vedoucího nastane okamžik, kdy předá pomyslné otěže dál. Krásné ale je, že máme možnost ovlivnit, jací budou ti, kterým je předáme.

Mějme na prvním místě snahu členy oddílu všestranně rozvíjet pomocí skautské výchovy, nikoliv potřebu je zabavit a zaujmout. Dříve či později převáží možnost smysluplné činnosti a překonání sebe sama touhu pohodlně zabít nudu i u dětí, které se zdají být pasivní a je těžké je pro cokoliv nadchnout.

Pokud však vidíme, že se některý z členů i po čase cítí v oddíle nesvůj, je třeba společně probrat, proč do oddílu chodí – jestli můžeme udělat něco pro to, aby se s námi cítil dobře, nebo jestli by radši trávil svůj čas jinde.

Tento přístup se může zdát být lehce kontraproduktivní, pokud chceme rozšiřovat členskou základnu. Z dlouhodobého hlediska však v oddíle udržíme děti, které se ve skautování opravdu našly. V opačném případě se můžeme nakonec setkat s jejich odchodem v pozdějším věku.

„Neboj se vyřazovat z příruček vyčtené metody práce a hry, jestliže Tobě, nebo Tvým chlapcům nesedí. Neuspěchem se nedej odradit a zkus to znovu, ale jinak.“
Petr Hájek – Balú, Tři uhlíky ze starého ohně

Pro nováčky je velmi těžké získat v poměrně krátkém čase co nejpestřejší paletu prvních skautských zážitků, které jim budou hnacím motorem do dalších let, než prožijí kupu dalšího dobrodružství.

Jak píše ve své knize bratr Balú, tyto metody, hry a prožitky musíme dobře a s uvážením připravovat šestkám a družinám na míru, a pokud nám nějaká nesedí, zvolit jiné. Proto jsem vám společně s vůdci různých oddílů připravil krátký seznam prožitků, který je podle nich (a hlavně podle dětí) tím, na co pamatují nejvíc:

CO PODLE VŮDCŮ NADCHLO NOVÁČKY DO SKAUTU?

Parta kamarádů, nové zážitky, něco, co doposud nezažili, samostatnost – vše si mohou vyzkoušet sami, tajemno a rituály, pocit sounáležitosti – někam pevně patří.

FOTO: ONŘEJ VÁLEK – VÁREC

CO NA TO ALE DĚTI?

Kamarádi, prožívání příběhů, tábory v přírodě ve stanech a teepee, bojovky – vyvedení z komfortní zóny, možnost být samostatný, možnost sdílet problémy v bezpečném prostředí, rituály a atmosféra, přátelství se staršími a dospělými a rovný vztah mezi nimi.

„Vůdce je most. Už tím, že podáš ruku prvnímu vlčeti, postavil jsi most. Jak bude pevný, záleží na Tobě, od toho jsi starší a zkušenější.“

Petr Hájek – Balú, Tři uhlíky ze starého ohně

Důležitou osobou a přítelem je pro nováčky jejich průvodce. Jeho si vybaví při slovech *schůzka, oddíl, skaut*, ale i *vedoucí, kamarád, vzor, hrdina*. Je dobré, aby se průvodcem stal někdo starší a zkušenější, kdo jim dokáže vše vysvětlit, pomoci jim, vytvořit zázemí a budovat důvěru a porozumění. Položme si proto otázku: „Mám v sobě dost činorodé síly, abych se stal alespoň na chvíli osmiletým dítětem?“

Být jejich průvodcem ale neznamená oddat se pouze dětem. Důležité je, abychom v této roli vystupovali i před jejich rodiči. Skauting není záležitostí jednoduchou a přímočarou a ne každý z rodičů našich členů byl někdy skaut. Proto je třeba provést skautingem i rodiče. Základem je komunikace. Pokud rodiče neví, co děláme a jak je důležité, aby se členové účastnili výprav, tábora i schůzek, nemůžeme od nich čekat podporu. Zároveň jsme jako vedoucí často teprve nedávno překročili hranici dospělosti a rodiče mohou mít při svěřování svých dětí do našich rukou pochybnosti. Pokud nás však budou vnímat jako rovnocenné partnery ve výchově a sdílet naše vize, čeká nás pouze porozumění, podpora a vstřícnost.

AKT PŘIJETÍ

Aby se nováček stal plnohodnotným členem, podstupuje často rituál, který tento přerod stvrdí. Přijímací rituály mají velkou sílu, umocňují pocit sounáležitosti a jsou mnohdy jedním z nejsilnějších zážitků nových členů. Jsme však schopni naplňovat jejich potenciál? V udržení nováčků může bránit i jejich pocit, že do oddílu chodí, ale stále do něj nepatří. Přijímací rituály mají často podobu jakési zkoušky, usnesení rady starších nebo kolektivu dětí, které nováčky přijmou k sobě. Většině z nás je jasné, že nakonec takto přijmeme všechny. Pro nováčky však může být tato skutečnost demotivující a děsivá. „Proč bych měl něco dělat, plnit stezku, pracovat s družinou a kupovat si kroj, když ještě nevím, zda mě přijmou?“

Často tyto rituály zařazujeme až na tábor, mlžíme ohledně podmínek přijetí a vytváříme tak pomyslného strašáka. Když však nakonec strach překonají a nenechají se odradit, jde opravdu často o jeden z momentů, na který budou ještě dlouho s láskou vzpomínat. Ale opravdu potřebujeme tento strach budovat a děti demotivovat? Pozměňme tradici, zařadme rituál po pár měsících od nástupu do oddílu, třeba po složení nováčkovské zkoušky, uděleme dětem žlutou šňůrku a šátek po splnění nováčkovské stezky a pojme je se zbytkem oddílu.

To, co nás ve skautu drží a nad čím žasneme, jsou jen převlečená slova přátelství, komunita, hodnoty a dobrodružství. Pozvěme k němu ty, kteří je chtějí prožít s námi. ✘

JAN MESL – MÝVAL

Je odpovědný za rozvoj nemovitosti v organizaci. Vedl oddíl v Praze a Vodňanech, působil na ČLK Corda. Věnuje se i přípravě investičních projektů.

Kde brát a nekrást

Jak dát dohromady plán i peníze na nové prostory?

Klubovna je nejdůležitějším místem oddílového života, kde se odehraje nespočet významných událostí a nezapomenutelných dobrodružství. V poslední době strmě narůstá počet členů oddílů a středisek, velikost a množství kluboven však stagnuje. Jak si tedy s nedostatkem prostor pro všechny ty pestré potřeby poradit?

MÁME PLÁN?

Základem úspěchu je plán, na němž se shodne celý oddíl nebo středisko. Tento krok nelze přeskočít. Ideální je svolat střediskovou radu doplněnou o další zájemce. Plánování zahajte debatou nad tím, co vám v klubovně nevyhovuje, co všechno chcete změnit. Zamyslete se také nad budoucností střediska, jak se bude vyvíjet počet členů a oddílů, aby budoucí kapacity dostačovaly.

Při tvorbě plánu nezapomínejte na důležité (či přímo nutné) úpravy vaší stavby nebo rekonstrukce, například dostatečně velká vstupní hala doplněná o věšáky a botníky, vzhovující sociální zařízení, sprcha nebo kuchyňka. Aktuálně vzniká „kuchařka“ pro stavitele kluboven, která vám s tím poradí. Do plánů zahrňte i úvahy nad financováním a připravte se tomu. Každý kubík stavby stojí desetitisíce. Neplánujte velké sklady tam, kde stačí vestavěná skříň. Skladovací prostory nabízí za zlomek ceny třeba lodní kontejner.

Výsledkem plánovacího setkání musí být jasný plán budoucího stavu, alespoň přibližný harmonogram (který se samozřejmě může dále vyvíjet a měnit) a rozdělení rolí. Tahounem celého projektu se může stát někdo z kruhu střediska, ale také schopný a nadšený rodič. Vždy se snažte získat na svou stranu někoho, kdo má profesní zkušenosti s přípravou staveb.

KDO SE MŮŽE ZAPOJIT?

Každá větší akce se neobejde bez ochotných rukou. Stačí se rozhlédnout kolem sebe. Oslovte současné a bývalé členy ochotné pomoci, rodiče a partnery. Zajděte na konzultaci na radnici své obce nebo města. Obejděte místní podnikatele a firmy. Můžete získat pracovní sílu i odborníky, jako jsou architekti, projektanti nebo šikovní řemeslníci. Firmy mohou poskytnout materiál, radnice zase vhodné prostory.

Své požadavky formulujte jasně, doplňte je nákresem, nebo popisem budoucího stavu. Nezapomínejte na čísla, například o kolik metrů se prostor zvětší, jak naroste kapacita, kolik nových oddílů vznikne. Nebojte se říci si o pomoc a nebuďte zklamaní, pokud bude odezva mizivá.

KDE NA TO VZÍT?

Financování stavby nebo rekonstrukce je jednou z nejtěžších disciplín. Pojďme se tedy podívat, jaké možnosti se nabízí.

ČLENSKÉ PŘÍSPĚVKY: Zrevidujte rozpočet střediska a otevřeně si řekněte, zda není čas na zvýšení členského příspěvku, který roky zůstával stejný. Ideální je vytvářet si průběžnou rezervu – čili mírně navýšit poplatky s tím, že za tři, pět nebo sedm let se na střediskovém účtu vytvoří dostatečný finanční polštář. Před zahájením investiční akce je zapotřebí mít naspořeno až 20 % předpokládané investice. Podobnou sumu si můžete bezúročně půjčit u Fondu nemovitostí.

DARY: Dary mohou být finančního i materiálního charakteru. Můžete oslovit bývalé členy, rodiče, místní podnikatele a společnosti s jasnou žádostí o příspěvek v konkrétní částce. Firmy poskytnou slevy nebo materiál darují. Nebojte se říci si o podporu.

DALŠÍ PŘÍJMY STŘEDISKA: Další příjmy mohou pocházet z přidružené střediskové činnosti. Nejčastěji z pronájmů základen, tábořišť a podobně.

SPOLUPRÁCE S OBCÍ, MĚSTEM, KRAJEM: Zejména u nových staveb je podpora obce předpokladem budoucího úspěchu. Je řada obcí, které postavily nebo opravily místnímu středisku klubovnu a následně ji poskytly do dlouhodobé výpůjčky nebo pronájmu.

GRANTY A DOTACE: Jakmile budete mít jasnou představu a bude k dispozici alespoň základní projekt, je vhodné začít sledovat grantové a dotační příležitosti. Dobré tipy přináší skautská FB skupina Zdroje pro skauty. Podívejte se na webové stránky vaší obce a vašeho kraje. Mnohdy tyto subjekty nabízí finanční prostředky na podporu mimoškolní činnosti nebo spolkového života. Nebojte se oslovit napřímo vašeho starostu, popište mu svou situaci a třeba najdete společné řešení. Starosta vaší obce nebo města má o takto velkých plánech určitě vědět. Finanční prostředky lze nalézt rovněž v evropských fondech. Tyto projekty sice mohou přinést hromadu peněz, podání žádosti a pozdější administrace však vyžadují jistou zkušenost. Projekty bývají podmíněné dlouhodobou udržitelností, kdy není možné změnit využití prostor proti projektu.

INVESTIČNÍ A NEINVESTIČNÍ DOTACE MŠMT, DOTACE POSKYTOVANÉ ÚSTŘEDÍM: Prostřednictvím ústředí lze čerpat příspěvky z rozpočtu MŠMT. Pravidelně se vypisují výzvy neinvestiční, tedy na opravy a údržbu kluboven a základen. Jedná se opravdu jen o výměnu či obnovu částí stavby, které dosloužily. Je zapotřebí se seznámit se Směrnicí k dotacím organizačních jednotek pro aktuální rok, kde jsou jednotlivé dotace popsány. Občas je vypsána investiční dotace, ne však každý rok a ne pro všechny projekty. Z ní lze provádět rozsáhlejší úpravy základen – například rozšíření, přeměnu půdy na klubovnu apod. U této dotace bude zcela jistě vyžadována projektová dokumentace, případně stavební povolení. Investiční dotace zatím nikdy nebyly na nové stavby. Výzvy jsou vypisované na skautské Křižovatce a prostřednictvím informačních balíčků. Relativně jednoduchá žádost se podává prostřednictvím skautiSu. Dotace na opravy

se rozdělují jednou ročně. Provozní dotace skautských krajů rozdávány každý rok mohou financovat dovybavení klubovny, pokud cena nepřesáhne 40 000 Kč. Sledujte web svého skautského kraje nebo kontaktujte předsedu kraje.

DARY A PŮJČKY Z FONDU NEMOVITOSTÍ: Junák může nabídnout dar nebo půjčku za předem definovaných podmínek na nákup nejčastěji pozemku nebo pořízení nových klubovních prostor do vlastnictví jednotky. Pravidla žádostí upravuje statut Fondu. Termíny pro podání žádostí jsou 3x ročně.

SPOLUPRÁCE SE SKAUTSKOU NADACÍ JAROSLAVA FOGLEARA: Skautská nadace Jaroslava Foglara střeží a rozvíjí odkaz Jestřábova díla a podporuje skautské klubovny. Z fondu *Střecha* můžete čerpat podporu a finanční pomoc při stavbě, rekonstrukci nebo opravě. Nadace pomůže také se založením **veřejné sbírky** a k nasbírané částce přidá polovinu získané částky.

JAK MŮŽE POMOCI ÚSTŘEDÍ?

Ústředí může mimo administrace vybraných dotací podat pomocnou ruku a předat své zkušenosti. Můžete konzultovat své budoucí záměry a předem si domluvit podporu vašeho projektu. Může podat zpětnou vazbu na váš projekt, poradit při podání dotační žádosti, doporučit další kroky, spojit vás s odborníkem nebo třeba jednotkou, která svou klubovnu stavěla před vámi. Návštěva nově postavené klubovny vás může inspirovat a rozšířit obzory.

Nezřídka se na ústředí objeví také nečekaný dárcem ochotný podpořit naši činnost. Pokud tedy budeme o vašem záměru vědět, jsme schopni tuto podporu poskytnout právě vám. Na skautské Křižovatce můžete najít sekci věnovanou nemovitostem včetně tábořišť, financování nemovitostí a metodickou podporu.

ZÁVĚREM

Žádné úpravy, opravy, nebo stavby nejsou nereálné. V první fázi je třeba vytvořit jasný plán a harmonogram. Také musíte počítat s tím, že akce se může protáhnout na roky a nová klubovna se otevře třeba až za tři nebo také sedm let od prvního nápadu. Pečlivě tedy zvažte, zda takový závazek zvládnete a zda máte dostatek odhodlání i pomocných rukou projekt uskutečnit.

Závěrem přeji všem odvalu učinit první krok do neznáma, bez kterého by jistě žádný úspěšný projekt nevznikl. Již mnoho skvělých plánů se zdařilo a užitek z nich mají nejen skautky a skauti, ale i rodiče, obce a místní lidé.

DŮLEŽITÉ ODKAZY A KONTAKTY

- Pokud s námi chcete konzultovat svůj záměr, napište na nemovitosti@skaut.cz
- Skautská křižovatka – oblast nemovitostí a jejich financování
- FB skupina: Skautské klubovny a táborové stavby
- FB skupina: Zdroje pro skauty
- Informační balíčky ústředí – pravidelný souhrn důležitých informací pro organizační jednotky
- **SeStav 2024 – Setkání stavitelů, správců, hospodářů základen a zájemců o stavbu, rekonstrukci nebo správu skautské nemovitosti (10.-11. 2. 2024 v Pardubicích) ✕**

INZERCE ↓

INZERCE ↓

Bud' pobaven

2 NOVINKA

120 Kč

Ber vážně skauting,
neber vážně sebe!

skaut.cz/obchod

SAMBA

PŮJČOVNA-LODÍ.CZ

SLEVA PRO SKAUTY:

10%

PŮJČUJEME LODĚ
NA ŘEKÁCH:

SÁZAVA
OTAVA
LUŽNICE
OHŘE
MORAVA

Tel: 604 904 737

www.PUJCOVNA-LODI.CZ

KLÁRA TRÁVNÍČKOVÁ – ARYA
Bývalá vedoucí dívčího oddílu
a instruktorka na čekatelkách,
současná redaktorka Skautingu
a klimatická aktivistka,
a budoucí učitelka.

Proč ve skautu nerůst

Svolat oddílovou radu, na které bychom měli vyhodnotit vzdělávací cíle za posledního čtvrt roku. Odepsat paní Tiché ohledně toho, jak je to u nás v oddíle s benjamínky. Prostudovat si nové odborky a zamyslet se, jak bychom s nimi mohli pracovat na táboře.

VNITŘNÍ (NE)RŮSTOVÁ ROZPOLCENOST

Jako jednotlivec, kterému toho skautování v životě opravdu hodně dalo (ať už jde o přátele, zkušenosti, zážitky i body do CV), mám radost za každé dítě, které tuto příležitost dostane taky. Za každé město nebo každou vesnici, kde vznikne nový oddíl a za každého mladého vedoucího, který díky novým kurzům nemusí čekat tři roky, než se dostane na čekatelky nebo vůdcovky. Zároveň mám i perspektivu bývalé vedoucí oddílu a instruktorky na kurzu a znám nároky, které dokážou klást formální povinnosti, okolí i vlastní očekávání.

Růst prostě budeme, takový je aktuální trend, jak píše Učeň v úvodním článku. Existují samozřejmě podpůrná opatření (pomoc s financováním rekonstrukce klubovny, koučování pro vedoucí nebo nejrůznější publikace a metodiky), která Junák nabízí, i tak si ale dokážu představit, že tohle všechno dokáže být pro vedoucí naopak zahlcující. Odevšad na ně pomrkává predikce o neustále vzrůstajícím zájmu dětí, do toho se hrnou těžká témata, jako je psychické zdraví, válka, covid, LGBTQ+ identity nebo klimatická krize, která v činnosti taky nemůžeme ignorovat. A ve společnosti je přece normální „myslet i na svůj osobní rozvoj“, ať už je tím myšlena každodenní meditace, pravidelné čtení či sport nebo tlak na dodělání vysoké školy.

Jedním ze způsobů, jak o této situaci přemýšlet a aktivně se s ní vypořádat, může být **nerůst**. Pojďme se podívat na to, o co jde a jaké nástroje nabízí.

TROŠKA TEORIE

Jde ho vnímat jako filozofický či politický směr, životní styl nebo sociální hnutí. Případně od všeho trošku. V jeho základu ale stojí kritika neustálého hnaní se dál a výš. Popsání toho, co neřízená výroba nových věcí a produktů a maximalizování zisku způsobuje jak přírodě, tak lidem a jejich společenstvím. A to těm vyskytujícím se na obou stranách výrobního řetězce, jak u továrního pásu nebo na avokádové plantáži, tak v uličce supermarketu.

Slovo nerůst v některých může vzbuzovat negativní pocity. „To mám stagnovat a spokojit se s průměrnými věcmi nebo výsledky?“ mohl by se leckdo zeptat. Nerůst (respektive klidně i „odrůst“, což by bylo věrnější původnímu anglickému názvu degrowth) by však podle této vize měl především zastavit současný ekonomický model závislý na neustálém zvyšování hrubého domácího produktu, který je považován za hlavní ukazatel prosperity a mnohdy i kvality života. Nerůst se snaží pojmenovávat systémové příčiny společenských krizí a nerovností a různými způsoby a na různých úrovních je narovnávat. Byť třeba jen tím, že si jeho zastánci budou mezi sebou pojmenovávat, jaké škodlivé vzorce chování nám konzumní logika vštěpuje. Taky se je snaží nabourávat a vést k tomu i svoje okolí, ať už jde o rodinu nebo svěřence ve skautu.

NERŮSTOVÉ HODNOTY JSOU SKAUTSKÉ HODNOTY

Když si listuji novým českým nerůstovým rozcestníkem (nerust.cz), na úvodní stránce na mě září slova a fráze jako „naplnění potřeb lidí i planety“, „spolupráce“, „péče“ nebo „dostatek a lepší kvalita života“. Nedokážu si představit skauta nebo skautku, kteří by s těmito vizemi nesouhlasili. V praxi to může znamenat maximum „chtějme spokojený a naplněný život pro všechny“, které lze dosáhnout třeba tím, že si budeme dávat na věci čas. Že se naučíme sobě i ostatním odpuštět chyby. Že se budeme trénovat v naslouchání přání a potřeb dětí. Nebo že se budeme pravidelně společně zamýšlet nad tím, co bláznivého nebo odvážného by nás s oddílem opravdu lákalo dělat a potom se nebudeme bát to realizovat...

Průniky nerůstu a skautingu můžeme hledat na různých úrovních. Začneme třeba u skautské výchovné metody a bodu „příroda a pobyt v ní“. Víme, že neřízená výroba a konzumerismus dlouhodobě překračují planetární limity, a nejen v našich luzích a hájích najdeme spoustu příkladů, kdy zájmy přírody padly za obětí finančnímu zisku. Bezprostřední dopad to má i na skautskou činnost, ať už jde o vysychající studánky nebo tábořiště zničená vlivem kůrovcové kalamity. Osmý bod SVM po nás zase požaduje zapojení do společnosti, tedy službu obecnému dobru stojící v opozici individualistické spotřebě a zájmům těch nej-mocnějších a nejbohatších.

Povinnost k bližním i k Nejvyšší Pravdě a Lásce máme obsaženou v základní ideji, v často opakovaném citátu nám Robert Baden-Powell připomíná, že „bychom měli zanechat svět o něco lepším, než jaký byl, když jsme na něj přišli“. Jedna ze symbolik skautského pozdravu je ta, že „silnější chrání slabšího“, což můžeme interpretovat jako pomoc jeden druhému, ale i šířeji – jako péči o kolektiv, krajinu

FOTO: ZUZANA HAVLÍNOVÁ – PIPLA

nebo zájem o ty, kteří tahají za kratší konec provazu, ať už jde o dětské dělníky na druhé straně světa nebo malé zemědělce z naší vesnice.

Skautské hnutí je postavené na činnosti stovek až tisíců dobrovolnic a dobrovolníků, kteří jsou hnáni svojí vnitřní motivací a dělají spoustu prospěšného. Proč? Aby měli lepší život oni (baví je to a vidí v tom smysl, jsou obklopeni lidmi, které mají rádi) i jejich okolí (děti, které se toho díky skautu spoustu učí, vedoucí a případně i komunity, se kterými odvíjí spolupracují). Kdybychom brali v úvahu jenom osobní prospěch, nic takového by nebylo možné.

JAKÉ NERŮSTOVÉ PRAKTIKY PĚSTOVAT

Věřím, že spousta z nás prakticovala něco z nerůstu dávno předtím, než se dozvěděla, že existuje takové pojmenování. Některé ke skromnějšímu, duchovnějšímu, udržitelnějšímu nebo alternativnějšímu přemýšlení a přístupu třeba přivedl právě skauting. Zkusila jsem si ale představit, jak by mohl vypadat nerůst v každodenní oddílové činnosti. Třeba někoho z vás moje nápady inspirují. Je totiž v pořádku si v pozici vedoucí*ho oddílu říct dost, aspoň na chvíli vystoupit z koloběhu skautských povinností a pro dobro všech si s ostatními na táboře místo papírování užít v poledním klidu kávu nebo případně v září neotevřít novou družinu, kdyby ji zkrátka neměl kdo vést.

- ✿ Jednou z vizí nerůstu je naplněný život pro všechny. Aktivně se zajímejme o to, jestli jsou spokojeni všichni kolem nás (například jestli nemáme příliš jednostranný program mířící jenom na jeden typ dětí, jestli máme v kolektivu spravedlivě rozdělenou práci...) a případně se nebojme zažité pořádky měnit.
- ✿ Laskavě v kolektivu upozorňujeme na příliš produktivistické praktiky, které jsou do nás často hluboko zažrané. Je vždy potřeba mít na táboře či kurzu naplněný harmonogram od sedmi ráno do devíti večer? Je pro nás příjemné a zdravé sedět do půlnoci na poradě nebo mít ve hře osm různých druhů ručně vyráběných lístečků a kartiček?
- ✿ Hledejme balanc mezi řízenou výchovou, manuální prací, volnou hrou, akčním programem, uměleckým vyžitím, výzvami... A taky odpočinkem! S holkami a kluky z oddílu reflektujme, co jim které aktivity přinášejí.

- ✿ Pojmenovávejme, co je pro nás, ať už ve skautu nebo v osobním životě, nejhodnotnější a nejcennější, a všímejme si, jestli jde o materiální nebo spíše mezilidské či duchovní záležitosti. Za hezké okamžiky a zážitky si děkujeme a vzájemně se oceňujeme.
- ✿ Pro nerůst jsou zásadní silné místní komunity, kde se na sebe lidé mohou spolehnout. Ať už v okolí našeho města nebo tábořiště, zkusme se zkontaktovat s dalšími společenstvími (dětský domov, farnost, lesní školka, neziskovka, pionýrský oddíl, farma...) a něco podniknout společně, protože toho pravděpodobně máme hodně společného. Do budoucna se nám tyto kontakty a spojení navíc mohou hodit.
- ✿ Nezavírejme oči před nespravedlnostmi a nerovnostmi kolem nás. Na příkladu levných triček z H&M, sucha v krajině nebo lidí bez domova, které potkáme na nádraží cestou z výpravy, zkoušejme pojmenovávat, co je kolem nás špatně a bavme se o tom, čím je to nejspíš způsobené.
- ✿ Buďme hodně venku. Tak si budujeme silný osobní vztah k přírodě, na které nám potom bude více záležet a budeme ji mít chuť chránit. Nerůstu totiž neleží na srdci jen blaho lidí, ale i planety.

DALŠÍ NERŮSTOVÉ ČTENÍ

rozcestník nerůstové skupiny pod NaZemi:

∞ nerust.cz

Odvaha nerůst – Metody neformálního vzdělávání pro sociálně-ekologickou transformaci (volně ke stažení na

∞ bit.ly/odvaha-nerust)

▣ **Čas dorůst** – První česká kniha o nerůstu (volně ke stažení na

∞ bit.ly/cas-dorust)

Tadeáš Žďárský – Nerůst jako víze, která může zachránit svět – ∞ bit.ly/vize-nerust, **Tři základní mýty o ekonomickém růstu: Proč další růst skutečně není řešením** – ∞ bit.ly/myty-o-rustu

▣ **Giorgos Kallis** – Na obranu nerůstu a další knihy nakladatelství Neklid ✕

Příručka pro pěstitele rostoucích oddílů

Starší články, které mohou
být nápomocné při
zvládnání růstu

Sestavila Arya.

Růst naší organizace s sebou přináší různé radosti i strasti. Zamysleli jsme se nad tím, co všechno může pro jednotlivce, kolektivy i celá střediska růst znamenat a zároveň si prolistovali archiv časopisu *Skauting*. Jestliže řešíte nástupnictví, zapojování dospělých nováčků nebo roverů a rangers, případně koncepční změny ve fungování oddílů, snad vám některý z následujících textů bude nápomocný. Ke všem se dostanete na webu casopis.skauting.cz.

PRŮVODCE ZAVADĚNÍM ZMĚN DO ODDÍLŮ A STŘEDISEK

říjen 2019, bit.ly/zavadeni-zmen
Jak se neutopit ve velkých změnách? Článek vyjmenovává časté chyby a nabízí metodiku, jak na ně v sedmi krocích.

TIP: Jestli chcete nahlédnout pod pokličku konkrétního oddílu, doporučujeme reportáž *Cesta k šestkám a zase zpět* z téhož čísla.

SKAUTING ZA 10 LET

říjen 2019, bit.ly/za-10-let
Zkuste se společně zamyslet nad tím, jakou vidíte budoucnost Junáka. Diskuze může probíhat jak mezi vedením, tak formou programu pro naše členstvo.

TIP: Pokud vás zajímají další tipy na program, hledejte je na časopisovém webu pod slovem „instant“.

ALE KDO TO VŠECHNO ODVEDE?

červen 2020, bit.ly/kdo-to-odvede
Reportáž o vedoucích z různých oddílů a jejich nápadech, jak řešit personální nedostatky.

POŘÁD JE VÁS VE VEDENÍ ODDÍLU MÁLO? DĚLEJTE JEN TOLIK PRÁCE, NA KOLIK VŠICHNI STAČÍTE

červen 2020, bit.ly/malo-ve-vedeni
Někdy prostě nejsme schopni splnit všechny povinnosti. Ale nepřamení některé z nich z přehnaných očekávání?

TIP: Pokud byste se chtěli v oddíle věnovat tématu kapacit víc, můžete vyzkoušet strukturovaný program *Dělej méně, měj se lépe*, který najdete ve *Skautingu* z února 2019.

KDO TO UDĚLÁ ANEB JAK SI S ÚKOLY NECHAT POMOCT

červen 2020, bit.ly/kdo-to-udela

Praktický průvodce tím, jak delegovat práci. Může to znít banálně, ale někdy je upozadování vlastních preferencí a předstev, jak by se věci měly dít, pěkná námaha.

JAK PŘEDAT ODDÍL... A NEBÝT PŘITOM PŘEVOZNIKEM ZBAVUJÍCÍM SE VESLA

únor 2018, bit.ly/predat-oddil

Článek se zamýšlí nad tím, jak dlouho je optimální věst oddíl, kdy začít řešit nástupnictví, a hlavně podrobně metodicky zpracovává, na co v pozici předávajícího myslet. Na konci je i praktický checklist, na co nezapomenout.

TIP: Pokud řešíte nástupnictví intenzivněji, ve *Skautingu* jsme mu věnovali celé číslo (únor 2018).

DOSPĚLÝ NOVÁČEK

červen 2020, bit.ly/dospeli-novacci

Autor na vlastním příkladu popisuje, jak se zapojoval do nového střediska, co bylo náročné a co ho překvapilo. Dodává zároveň i konkrétní doporučení do praxe.

TIP: Další materiály k tématu dospělých skautujících jsou dostupné také na Křižovatce (bit.ly/dospely-novacek).

ROVERING SE NEVLUČUJE S VEDENÍM ODDÍLU

červen 2020, bit.ly/rovering-a-vedeni

Jak nám může roverský program pomoci udržet mladé vedoucí v oddílech? Na lidi v mladším roverském věku se často nakupí oddílové povinnosti a ještě k tomu se od nich očekává, že si sami pro sebe budou dělat roverský program. Autoři článku ale popisují smysl funkčních roverských kmenů nebo výzev a projektů a nabízí i modelový harmonogram roverského roku. Péče o rovery je totiž důležitá investice do budoucna!

10 TIPŮ PRO PRÁCI S NOVÁČKY

říjen 2016, bit.ly/prace-s-novacky

Nábory jsou jedna věc, ale udržení si spokojených kluků a holek v oddíle je práce jiná, dlouhodobá a koncepční. Přečtěte si kuchařku na to, jak postupně začleňovat nováčky.

CO JE PODSTATNÉ NA DRUŽINOVÉM SYSTÉMU?

prosinec 2019, bit.ly/skauting-DS

Celé číslo *Skautingu* je věnováno družinovému a šestkovému systému. Jde o součást SVM, která nám může dobře pomoci držet oddíl pohromadě, motivuje děti a poskytuje jim srozumitelné a bezpečné místo.

NAKONEC V TOM NEJSME SAMI

červen 2022, bit.ly/nejsme-sami

Autor popisuje rysy syndromu vyhoření a zároveň sdílí osobní zkušenost. Tento stav totiž hrozí všem, kteří nějakým způsobem pracují s lidmi, skautské vedoucí nevyjímaje. ✖

MILITARY RANGE

Vybavení nejen pro skautské výpravy a tábory

OBLEČENÍ A OBUV

BATOHY A TAŠKY

STANY A SPACÁKY

NOŽE A MAČETY

TAKTICKÉ VYBAVENÍ

VĚCI PRO PŘEŽITÍ

VLAJKY A NÁŠIVKY

E-SHOP

militarysklad.cz

Je pro mě ještě uplatnění?

LADISLAV PELCL – BILBO
místonáčelník

Blíží se tábory, pro některé spojené s předáváním vedení oddílů. Zakočení lesních kurzů zase dává instruktorům impuls k přemýšlení o případném dalším ročníku. Podzim tentokrát přinese sněmy, které mohou být spojeny se změnami ve vedení střediska nebo okresu. Nevyhnutelně dojde u řady z nás k rozhodnutí, že nebudeme dále pokračovat v činnosti, kterou jsme dělali – podílet se na vedení oddílu, starat se o hospodaření střediska nebo předávat metodiku vedení oddílu na čekatelském kurzu. V drtivé většině případů vězí za rozhodnutím dobré důvody. Předávání rolí je navíc na všech pozicích občas potřebné. Nemělo by to ale vést k tomu, že tím pro nás skauting skončí. Pobavme se o dalším výhledu při vyhodnocení dobrovolnické dohody (viz níže) – či prostě před ukončením práce. Tomu, kdo roli předává či v ní končí, leckdy chybí představa o dalším uplatnění. Zároveň existuje možnost pustit se do užitečné práce na různých úrovních – od oddílů přes středisko, okresy či kraje až po ústředí (Náčelnictvo, Kancelář ústředí Junáka, odbory...), i mimo tyto úrovně, např. ve vzdělávání nebo na projektech a akcích s celostátním či regionálním dopadem. Probrali jste s vedoucím střediska nebo zpravodajem pro personalistiku vaše další možnosti a v domovském středisku vás nic neoslovuje? Neostýchejte se ozvat předsedovi okresu či kraje. Proberte, co vás zajímá, co máte za sebou a jaké máte časové možnosti, a téměř jistě budete vítanou posilou. Nebo to za sebe zkuste zformulovat a sdílet na svých sociálních sítích:

„Předala jsem po čtyřech letech skautský oddíl, nastoupila jsem do práce, tak už nemám tolik času. Bavilo by mě připravovat akce pro R & R, ale nechci to dělat sama.“

Lidé, kteří uvažují o kandidatuře na vedoucí středisek, okresů či krajů, možná zrovna dávají dohromady svůj tým a třeba právě vaše „troška do mlýna“ bude pro ně přispěním, díky němuž se do toho pustí. Pro naplnění svého poslání potřebuje naše organizace velké množství lidí ochotných podporovat oddíly a střediska způsoby, které si nejspíš snadno vybavíte (výchovný zpravodaj střediska, hospodářka, instruktor na rádcovském kurzu). Tím to ale zdaleka nekončí – kolem ústředí existují pracovní skupiny Náčelnictva a odbory Výkonné rady pro různá témata (IT, vzdělávání, velké akce, ekologie, stavby, psychologie), naše vzdělávací akce potřebují instruktory, skautské časopisy autorky článků, Skautské instituty šikovné nadšené členy týmu a iniciátorky projektů. Všude tam najdete partu fajn lidí, se kterými můžete dělat svět o kousek lepší.

Jsi-li vedoucí střediska, který s vedoucím oddílu přemýšlí o jeho dalším působení, zkus prosím předestřít i tyto možnosti a nabídnout pomoc s hledáním nového uplatnění – propojit jej s týmem vzdělávací akce nebo navrhnout schůzku s předsedou okresní rady. Naše poslání nám nabízí nespočet příležitostí – a každá připravená akce nebo i pomoc pár hodin měsíčně se počítá!

Možná si připadáš příliš nezkušený a pomýšlet na službu v nejvyšším skautském orgánu ti přijde až nepatřičné. Ale Náčelnictvo prostě jen potřebuje, aby bylo plné lidí zapálených pro věc a schopných přemýšlet nad směřováním naší organizace. Pro kandidaturu na Valném sněmu je stanoveno, jakou kvalifikaci musíš mít (nad rámec vůdcovské zkoušky nebo střediskového minima je to např. praxe na úrovni okresu či kraje, nebo ve vzdělávání), pro zástupce krajů v Náčelnictvu jsou podmínky výrazně volnější. Abys věděl, co to obnáší, je dobré přijít se na nějaké jednání nebo jeho část podívat – termíny a pozvánky na ně najdeš na Křižovatce. Kdybyste měli nějaké otázky či pochybnosti, obraťte se na některého člena Náčelnictva nebo přímo na náčelníky prostřednictvím adresy nacelnici@skaut.cz.

- **Dobrovolnická dohoda** ([∞ bit.ly/SkautDohoda](https://bit.ly/SkautDohoda)) nám pomáhá ujasnit si náplň naší práce. Při jejím závěrečném zhodnocení se bavíme i o budoucích možných příležitostech.
- **Řád Valného sněmu** ([∞ bit.ly/radVS](https://bit.ly/radVS)) shrnuje požadavky na kandidáty a kandidátky do Náčelnictva, Rozhodčí a smířící rady a Ústřední revizní komise. ✖

FOTO: MATĚJ ŠAFRÁNEK

FOTO: PETR ČÍŽEK – PEŠL

JANA JIRASOVÁ – PRCEK

Zpravodajka VRJ pro dospělé.
Dříve vůdkyně oddílu
a členka týmu FONS. Máma čtyř dětí
a dlouholetá HR manažerka.

Občas spolu jen tak být a smět dělat chyby

Aneb vztahy a důvěra v týmu

Příručky o vedení týmu a práci s lidmi jsou plné postupů, jak vybrat do týmu ty nejlepší spolupracovníky, jak je zaučit, rozvíjet a hodnotit jejich výsledky. Radí, jak vytvářet společnou vizi a cíl. Doslovné uplatňování těchto doporučení se může ve středisku, oddíle nebo týmu kurzu minout účinkem – pokud se pro samé techniky vytratí základy spolupráce: dobré vztahy, přátelství, důvěra, pocit smysluplnosti společného díla a také... radosti.

„Proč skautuješ?“ ptám se často dospělých skautů a skautek na různých setkáních. Většinou odpovídají: „Přitahuje mne smysluplnost skautingu, dobrá parta, že se učím a rozvíjím druhé, seberealizace, životní styl... a zábava!“

TÝM JE SÍTÍ VZTAHŮ

Příjemná atmosféra pomáhá přitáhnout nováčky a udržet stávající parťáky. Vztahy založené na respektu, důvěře a otevřenosti nebo přímo na přátelství znamenají mnoho: Těšíme se na sebe. Necítíme potřebu se přetvařovat a dělat naoko lepšími. Nebojíme se popustit uzdu fantazii a zkusit vkročit i do neprobádaných vod – ostatní nás když tak vyloví. Cítíme se bezpečně, a tak svou energii směřujeme spíše do spolupráce a kreativity, než do „maskování“ vlastních slabín a chyb. Dobré vztahy nám umožňují spolehnout se na druhé a nebýt v tom sami. Umožňují dávat a přijímat zpětnou vazbu bez příkras a dovolit sobě i druhým učit se z vlastních i cizích chyb. Dobré vztahy a otevřenost pomáhají také v případech, pokud se chystáme opustit svoji současnou roli. Při včasné pojmenování a společné domluvě na způsobu odchodu navíc můžeme přispět svým dílem k nalezení nástupce.

Respekt a důvěra v týmu jsou neviditelnou záchranou sítí, příspěvek k dobré mysli a zdraví jeho členů. Atmosféra v týmu má navíc přímý vliv i na kluky a holky v oddíle. Ti se totiž na dospělé kolem sebe pozorně dívají a co vidí, ovlivní mimo jiné i to, jak snadné, atraktivní nebo samozřejmě pro ně bude v budoucnosti přebírání zodpovědnosti za vedení skautských oddílů nebo středisek. A pokud vedoucí zvládnou táhnout za jeden provaz i přes rozdílnost názorů, pokud se jim spolu půjde dobře i po hrbolaté cestě, jsou dobrým vzorem holkám a klukům v oddílech. Vždyť hlavně kvůli nim všechny ty skautské týmy dospěláků existují.

KUDY VEDE CESTA KE VZTAHŮM POSTAVENÝM NA RESPEKTU?

Pro rozvoj vztahů potřebujeme především čas a prostor k setkávání a možnost vzájemného poznávání se – kdo jsme a co nás zajímá, baví, co umíme a co se chceme naučit, o čem sníme, jaké jiné role máme v životě mimo těch skautských... Je jednodušší vyjít vstříc a vyhovět potřebám člověka, pokud rozumíme pozadí jeho jednání.

Přátelství nejdou naplánovat a vytvořit podle příručky. Můžeme ale vytvářet prostředí, které jejich přirozenému vzniku nahrává – třeba právě možnost opustit na chvíli zajeté koleje programu při společném setkání. Nebo mít příležitost spolu jen tak někam jít, někde pobýt, bez tlaku na výkon, okamžitý výsledek a dodržení precizního, do puntíku nalinkovaného harmonogramu. Možnost spolu zmoknout a pak se usušit – doslova nebo obrazně.

VEDOUcí TÝMU MŮŽE HODNĚ OVLIVNIT

Snad neskončí u pohledu na tým jako skupinu lidí, kterým je třeba rozdělit různé úkoly a role. Snad si udělá čas povídat si (nejednou) s jednotlivými parťáky, poznávat je jako lidi. K tomu mimochodem napomáhají i opakované rozpravy ve dvou nad dobrovolnickou dohodou (tedy rozhovory o našich vzájemných očekáváních ohledně konkrétních podob spolupráce, bit.ly/krizovatka-dohoda) – pokud jim jsme ochotni vyhradit čas a opravdu si vzájemně naslouchat, bohatě se nám tento čas vrátí.

BUDOVÁNÍ DŮVĚRY

Důvěra v ostatní není dobře možná bez důvěry v sebe sama, bez uvědomění si, kdo jsem, kam směřuji, co mi jde lépe a co hůře a kde jsou mé nepřekročitelné hranice.

Hledáš nějaké tipy na aktivity pro budování důvěry? A co prostě naslouchat druhým s opravdovým zájmem a otevřeným srdcem? (Je to pro mne dost důležité, abych si na to udělal/a čas?) Nebo, co pro jednu zkusit nerodovat nevyžádané rady a dát prostor nápadům druhých – a možná i s nimi spojeným chybám? A ano, někdy jsou na místě i nějaké ty aktivity, inspiraci můžete hledat např. ve starších článcích Skautingu (viz níže). Společný program může podpořit, ale ne nahradit usilování o vzájemné poznání každého v týmu jako člověka s jedinečným životním příběhem.

Pokud se snažíme o budování pevných vztahů a atmosféry respektu a důvěry v našem týmu, důležitější, než samotný způsob provedení, je opravdová snaha a záměr. A ochota se učit vnímat druhé, otevřít se jim. A také vytrvalost, když naše snaha není hned korunována úspěchem.

„Skaut je přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem každého skauta,“ říká čtvrtý skautský zákon. Pokud se nám ho bude dařit žít v našem týmu skautských vedoucích, možná pro nás začnou fungovat i rady z dobrých příruček o budování a vedení skvělých týmů.

DALŠÍ INSPIRACE K PĚČI O VZTAHY V TÝMU:

Aby nám spolu v týmu bylo dobře (Skauting, prosinec 2022, bit.ly/skauting-tym-prosinec22)

Respektující tým (Skauting, duben 2021, bit.ly/skauting-respektujici-tym)

Tipy a aktivity pro dobré vztahy (Skauting, prosinec 2016, bit.ly/skauting-tym-tipy) ✕

Špalek: myšlenky v rozhovorech

LADA MATYÁŠOVÁ – LADUŠ
Redaktorka časopisu Skauting.

Útlá kniha z pera Miloše Říhy – *Šípka* představuje život i skautskou dráhu známého Tomáše Řeháka – *Špalka*, ředitele Městské knihovny v Praze, dlouholetého člena vedení skautského hnutí a nositele řádu Stříbrného vlka. Je sepsána pomocí sedmi dlouhých rozhovorů, které zobrazují nejen dětství a kariérní stránku *Špalkova* života, ale také jeho skautské působení jak za dob normalizace, tak i po ní. Je tedy nejen cenným vhledem do života a duše jednoho z předních mužů českého knihovnictví a managementu, ale také netradičním informačním zdrojem poměrů z dob před revolucí.

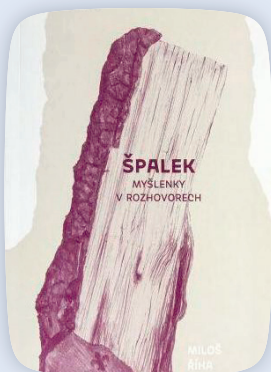
Postupně se dozvídáme nejen zajímavosti a detaily ze *Špalkova* osobního života, ale také jeho pocity ohledně přelomového skautského sněmu v roce 1992 nebo důvody vzniku instruktorské lesní školy a vůdcovského kurzu *Gemini*, se kterou byl po dvacet let neodmyslitelně spjat.

„Během hovorů jsem *Špalka* doslova objevoval,“ píše *Šípek* v úvodu. „Věřím, že se s ním na stránkách této knížky můžete potkat tak, jak ho neznáte.“ A to bylo i mou hlavní myšlenkou po dočtení této knihy. Věděla jsem, že napomohl reformě skautského vzdělávání, ale že je vášnivý fotograf nebo že se skautingem v dětství na čas skončil, protože mu jeho oddíl nevyhovoval, jsem netušila. A nejen to byly okamžiky, kdy jsem se při čtení ptala, jaké jsou mé kroky životem i skautingem, a kde se mohu od *Špalka* inspirovat v tom, kam dál.

Snad jedinou věcí, která může být podle mého názoru trnem v oku, je nekonzistentnost díla daná čtyřletým obdobím jeho vzniku, takže se v některých kapitolách určité informace opakují, kdežto v jiných kapitolách čtenáři přijde, že celé pasáže chybí. Ale taková je naše přirozenost. Některé věci si nepamätujeme a jiné vidíme, jako by se staly včera. I proto je za mně kniha tak cenná. Že *Špalka* zobrazuje takového, jakým se vidí být on sám.

Asi nejvíce mě k zamyšlení dovedla myšlenka v doslovu: „Byla to pozoruhodná zkušenost. (...) Být upřímný a přitom nebýt přespříliš kritický. (...) Opravdu jsem nechtěl říct, že všichni byli pitomí, jen já jsem byl letadlo,“ hodnotí snahu popsat bez příkras svůj pohled na zlomové okamžiky života i skautingu *Špalek*.

Miloš Říha – *Špalek: myšlenky v rozhovorech* ✕

Ještě jsme ve válce

Chtěli byste v oddíle mluvit o historii 20. století, ale nevíte, jak vzbudit zájem?

KATEŘINA VEČERKOVÁ – ATLANTIDA
Organizuje autorská čtení SU Básník ve Skautském institutu v Brně.

Ještě jsme ve válce je třináct komiksových příběhů 20. století podaných formou, která by mohla být blízká členům našich oddílů i nám samotným. Kniha vznikla pod záštitou projektu Post Bellum, Ústavu pro studium totalitních režimů a Českého rozhlasu a zpracovává svědectví pamětníků. Na komiksech se podílelo celkem třináct českých a slovenských výtvarníků a tři scenáristé. Mapuje lidské osudy z válečné fronty, koncentračních táborů, komunistického vězení a interního prostoru Státní bezpečnosti. Každá kapitola obsahuje nejprve komiksovou část a poté krátký text přibližující historický kontext události a skutečný život komiksového hrdiny či hrdinky. Naléhavost příběhů umocňuje pestrost, s níž jsou kreslířsky zpracovány. Každý z nich má osobitý umělecký styl, barevnou škálu i podobu textů v bublinách. Vizualní složka při čtení velmi pomáhá snadnějšímu udržení pozornosti u jednotlivých svědectví a jejich následnému zapamatování.

Příběhy jsou drsné. Setkáváme se v nich s násilím a dalšími citlivými tématy. Proto je nutné zvážit vhodnost pro zamýšlenou věkovou kategorii. Všeobecně bych doporučila s těmito svědectvími počkat na kategorii (starších) skautů. Pokud bychom přece jen chtěli něco vybrat pro vlčata a světlušky, doporučila bych *Luboše Jednorozce* od Václava Šlajcha. Vypráví totiž skrze antropomorfovaná zvířata, což může být pro děti přívětivější.

Jednotlivé komiksy zaznamenávají zkušenosti skutečných osobností. A to je přínosné hned ze dvou důvodů. Prvním z nich je naše vlastní objektivita při přibližování dějinných událostí dětem. Osobní svědectví nám naštěstí nedovolí udělat chybu v interpretaci nebo případněm přikrášlování, kterého se můžeme velmi snadno dopustit. Druhým, a dle mého názoru důležitějším přínosem, je lidskost, která jednotlivými komiksy prostupuje. Otevírá nám totiž možnost být také lidskými a společně s oddílem uvažovat nad tím, jak bychom se v daných situacích zachovali my či jaké pocity v nás čtení vzbuzuje. A přesně takto bych v oddíle knihu využila. Nechala bych ji nabídnout prostor pro palčivé otázky. Byla rozhodnutí protagonistů morálně správná? Dokázala bych se postavit za své přesvědčení na úkor kvality života a svých blízkých?

Doufám, že vám i dětem v oddíle kniha *Ještě jsme ve válce* pomůže na této spletité cestě k pochopení ducha doby.

Adam Drda, Lukáš Kroupa a David Bartoň – *Ještě jsme ve válce: Příběhy 20. století* ✕

Je a má být skautské hnutí inkluzivní?

ZUZANA HANAŘOVÁ – OČKO
Aktivně skautuje a snaží se alespoň trochu měnit svět k lepšímu.

Nedávno jsem si povídala s jedním naším rádcem o tom, jak se na své působení ve skautu dívá. Přišel s tím, že „skaut už není to, co býval“. Jeho tvrzení mě překvapilo, tak jsem se ho zeptala, proč si to myslí. Řekl mi, že má pocit, že se dříve jednalo o výběrové a elitní hnutí, ale dnes se snaží nelogicky vystupovat jako „organizace pro všechny“. Jeho slova mě zaujala a místo toho, abych mu začala názor vyvracet, položila jsem si otázku: „Jak to s tou inkluzí ve skautu vlastně je?“

Mám pocit, že se doopravdy pohybujeme někde na pomezí výběrové organizace a uskupení, které se snaží mít za každých okolností „dveře otevřené“. Máme velké ideály, chtěli bychom začlenit každého, kdo o to projeví zájem, a zároveň dbát na toleranci a respekt odlišností. Myslím si ale, že praxe je složitější.

Našemu rádcovi jsem se svěřila s tím, že jsme se tímto vedoucím už víckrát zabývali, ale zatím jsme ohledně přijímání nových členů nenašli žádné perfektní řešení. Přiznala jsem se, že se v tom také často plácáme a snažíme se přijít na to, jestli zvládneme dětem z města pomoci pomalu najít lásku k přírodě a pohybu, nebo jestli je občas prostě „házíme do vody“ a doufáme, že to ustojí a začlení se. Někdy nevíme, kde je hranice práce s dětmi, kterým sice můžeme nabídnout kamarády a přátelské prostředí, ale zároveň nám dělají neplechu v oddíle. Nejsme si jistí, zda máme kapacitu na členy, kteří mají omezené pohybové možnosti, když náš oddíl funguje na náročných výletech a intenzivních fyzických aktivitách. Svoboda jednoho končí tam, kde začíná svoboda druhého. A jak potom pracovat s inkluzí tak, aby to ničí svobodu neomezovalo? Kde začíná a končí inkluze v jakž takž zaběhnutém oddíle?

V minulosti jsme toto téma u nás v oddíle řešili hodně individuálně. Když někdo, kdokoliv, přišel s tím, že chce chodit do skauta, ve většině případů jsme ho vzali a pozorovali jsme, jak se začlení. Buď zůstal, nebo z různých důvodů odešel. A v tuto chvíli pro nás nevidím možnost, jak to dělat jinak. Než totiž začneme věšet na klubovnu ceduli „Přijďte všichni“, musíme vědět, že umíme vytvořit bezpečné prostředí opravdu pro kohokoli. A tam ještě nejsme.

I vy se rozhodněte zcela svobodně, neexistuje žádné správné řešení. Pokud jste si jistí, že váš oddíl funguje a je připravený otevřít své dveře dokořán, hurá do řízení inkluze! Pokud ne, můžete společně se mnou postupovat po malých krůčcích dopředu. A i to je v pořádku. ✕

INZERCE ↓

Rimo Scout III 700

Rimo III 600

Letní, třísezonní, péřový spací pytel pro trempy, cestovatele, turisty.

Izolace - 600g kvalitního husího peří
voděodolná DWR úprava vrchního materiálu.

T

TREKKING
SERIES

- ✓ Nízká hmotnost (1160g)
- ✓ Vysoká termoizolace
- ✓ Výborná sbalitelnost
- ✓ Extra široká, pohodlná verze Rimo III Scout
- ✓ Možnost sepnutí 2 spacáků - pravý a levý zip

sirjoseph.cz

K dostání u vybraných outdoorových prodejců

Jiná mysl, stejný skauting

Jak v oddílech zohledňovat ty, kterým to myslí jinak

Rozhovor s Lízou a Monikou vedla Arya.

„Svět k přežití potřebuje... mnoho různých typů lidských myslí.“
Temple Grandin, vědkyně a aktivistka za práva lidí s autismem

SLOVNÍČEK

- **ADHD** – porucha pozornosti spojená s fyzickou hyperaktivitou, případně i vnitřním neklidem, u lidí s ADHD jsou časté další duševní problémy jako úzkosti nebo deprese
- **ADD** – porucha pozornosti bez tělesné hyperaktivity, provází ji zasněnost, impulzivita, roztržitost, zapomínání...
- **autismus, poruchy autistického spektra, PAS** – vývojová porucha projevující se sníženou sociální interakcí, opakujícími se vzorci chování a narušenými komunikačními schopnostmi
- **dysgrafie** – porucha učení ovlivňující grafický a písemný projev, bývá spojena s horší motorikou nebo prostorovou orientací
- **dyslexie** – porucha učení ovlivňující schopnost číst, bývá spojena i s horší mechanickou pamětí
- **dyskalkulie** – porucha učení ovlivňující schopnost počítat
- **Tourettův syndrom** – neuro-psychologické onemocnění projevující se pohybovými a zvukovými tiky (jako neovladatelné mrkání, kašláním, záškuby končetin a trupu...)
- a další intelektuální, duševní a neurologické poruchy jako například **dyspraxie, dysortografie, epilepsie, OCD** (obsedantně-kompulzivní porucha), **Downův syndrom, Praderův-Williho syndrom, Williamsův syndrom**; někteří odborníci mezi neurodiverzitu řadí také některé formy úzkostí a deprese
- **neurotypie (NT)** – toto je naopak označení pro lidi bez neurodiverzních znaků

Co je to neurodiverzita, co do ní spadá a jak se to projevuje?

Líza: Neurodiverzitu (tj. duševní jinakost) definovala v 90. letech socioložka Judy Singer, nejde tedy o medicínský termín, ale o zastřešující pojem pro různé odlišnosti v mentálním vývoji. Spadá sem spousta různých poruch nebo odlišností, jako je autismus, ADHD, ADD, poruchy učení...

Monika: Slovo neurodiverzita často používáme jako společensky přijatelný výraz pro mentální poruchu. Když někdo udělá něco zvláštního nebo trapného, řekne se mu: „Ty jsi autista!“ a je to myšleno jako urážka. Když mluvíme

o neurodiverzitě, jde i o ukazování pozitiv, že každý jedinec je jiný a to je dobře. Všichni jsme totiž v něčem za hranou normálu. Kdybychom si nechali udělat diagnostický test, spousta z nás by zjistila, že má určité autistické osobnostní a povahové prvky, to ale neznamená, že nedokážeme normálně fungovat ve společnosti. Jsou ale i lidé, kteří vůbec nemluví nebo potřebují ke každodenním úkonům asistenci, takže i samotná neurodiverzita je spektrum a obsahuje různě velké odchylky od běžného vývoje.

Líza: Poruchy jako autismus nebo ADHD jsou v Česku méně diagnostikované než v západních zemích a mezi rodiči okolo nich panuje tabu. Taky kvůli nedostatku psychologů a psychiatrů se tak často k adekvátní péči ani nejde dostat. Další problém je v tom, že autismus a ADHD jsou mnohem častěji diagnostikovány u kluků, kteří vykazují typičtější příznaky těchto poruch – ženy a dívky se tak často ke své diagnóze dostanou až v dospělosti.

Třeba o ADHD se často mluví v kontextu s „neposednými dětmi“, je neurodiverzita něco, co se týká jen jich? Může člověk z něčeho takového vyrůst, anebo je to celoživotní stav?

Monika: Když máš ADHD, dá se medikovat i poměrně snadno dostat do společensky a osobně přijatelné normy. Nebo si v dospělosti najdeš práci, která ti vyhovuje, a tak se svým potřebám přizpůsobíš.

Zároveň je důležité si uvědomit, že neurodiverzita nebo obecně duševní porucha není něco, čeho se jde zbavit. Můžeš to stabilizovat, takže ti to aktuálně netíží život. Skrze vzdělávání, medikaci nebo terapii se s tím dá učit zacházet, ale nikdy nebudeš zcela neurotypický člověk bez autismu nebo ADHD.

Líza: Extrémně záleží, jaký máš v dětství a dospívání přístup k terapii, do jaké chodíš školy a jak se tam k tobě chovají. Způsob, jakým se většinou učí v Česku, není pro spoustu studujících schůdný. Je to totiž jedna možnost z mnoha – frontální výuka, kde jen pasivně sedíš a posloucháš výklad vyučujícího. Často chybí vizuální podněty, pohyb, diskuze nebo práce se zájmy žáků, což by (nejen) neurodiverzním lidem hrozně pomohlo.

Jak můžeme program nebo chod skautských oddílů adaptovat na to, aby byl příjemnější pro neurodiverzní lidi, kteří v něm už jsou anebo do něj přicházejí?

Monika: Ve skautských kolektivech, ostatně jako ve i všech ostatních, je spousta neurodiverzních dětí i vedoucích. Vedoucí by se tedy měli ke své roli stavět zodpovědně a myslet na různé typy osobností. Dogma, že „hry jsou sranda“, je pro spoustu dětí nepravdivé. Pro lidi na spektru nebo ty, kteří mají úzkosti, může být „mainstreamová zábava“ spíš vyčerpávající. Třeba se špatně soustředí z přemíry podnětů, musí spolupracovat s ostatními, v čemž se necítí silní, nemají dostatečné sebevědomí, nechápou, že ostatní přemýšlí o věcech jinak, a to všechno je potom frustruje.

Líza: Pro spoustu lidí je hodně důležité mít možnost být sami a vypnout. Nejen pro ty na autistickém spektru je zásadní mít tento pevný bod v každém dni, protože být pořád

s lidmi může být dost náročná. Chci ještě dodat, že naslouchat nejen neurodiverzním dětem, ale prostě dětem obecně, může být pro vedoucí velmi obohacující. Mně osobně interakce s autistickými dětmi otevřely oči v tom, z jak zásadně jiné perspektivy můžou svět vnímat. Takže to, že někoho se speciálními potřebami v kolektivu přijmeme, neznamená jen práci navíc, ale může nás to celkově hodně posunout – jak jsme otevření a jak fungujeme.

Obě jste členky týmu letní akademie Discover (discover.sk). Jak přemýšlíte nad inkluzivním prostředím tam? Máte nějaké tipy, které byste mohly sdílet se skautskými vedoucími?

Líza: Nikoho nenutíme dělat věci, které opravdu nechce, a překračovat svoje vlastní hranice, protože ty má každý jinde a sám je zná nejlíp. Já osobně si jako lektorka dávám pozor na to, abych neučila frontálně, protože každý by si měl definovat svoje vlastní učící prostředí.

Někomu nejvíc vyhovuje slyšet informaci nahlas a někomu si ji přečíst a potom o ní diskutovat. Děti se taky hodně učí pohybem, takže já i teenagery na Discoveru vedu k tomu, aby pochopili, jak fungují neurony, třeba tím, že hrají na babu. Taky se snažím ten samý koncept vysvětlit z více pohledů. Neurobiologie je sice složitá, ale dílčí témata se dají rozložit na menší celky a ty pak můžu vysvětlit vizuálně, na příkladech z každodenního života, zvukově nebo pohybově.

Monika: Podle mě je taky přínosné nechat částečně na účastnících, aby byli zodpovědní za obsah svého dne a naučený program. Já vymyslím tematický rámec, připravím podklady a udám směr, ale každý druhý den se skupin ptám, co by chtěly dělat, zároveň je vedu k různým aktivitám – někdy tvoří plakát, jindy zase zkouší divadlo, potom musí natočit krátké video... U toho se zároveň procvičují i ve spolupráci, plánování, přijímání a dávání zpětné vazby. Snažím se k lektorování přistupovat tak, že ani já jako dospělá všechno nevím a jsem zvědavá, co se od účastníků během kurzu naučím.

TIPY DO PRAXE

Sestavily Líza a Monika.

Navrhujeme program tak, aby v něm mělo šanci vyniknout co největší množství zúčastněných. **Všichni potřebujeme zažívat úspěch** a některým neurodiverzním lidem se to často nestává. Hry bývají často zaměřené jenom na fyzickou zdatnost nebo vědomosti, zkusme ale vymýšlet, jak zařadit i aspekty trpělivosti, rozvážnosti, pečlivosti, kreativity... Díky tomu můžeme vést děti k tomu, že **se od sebe máme co učit všichni navzájem**.

Péče o lidi se specifickými potřebami je náročná a vedení by na to mělo myslet. Pokud je mezi dětmi někdo, o kom víme, že je s ním práce obtížná a zároveň vyžaduje hodně pozornosti, trpělivosti nebo opakování, střídejme se.

Pozorujeme vztahy mezi dětmi a **možnou šikanu a posmívání utínejme už v začátcích**. Když se někdo kvůli svým odlišnostem cítí vyčleněn a ostatní mu *jí to dávají najevo, může to u něj*ni začít nebo prohloubit úzkosti či deprese. Mluvme s těmi, kdo se dopouští šikany, a nastavujme jim zrcadlo. Zároveň se s dětmi bavme o společenských normách („I když tě mrzelo, co ti Kája řekla, situace se tím, že jsi jí vytil polevku, ještě zhoršila.“) a dávejme jim srozumitelnou zpětnou vazbu, jak na nepříjemnou situaci s jiným dítětem reagovat, jak rozpoznat začátek šikanujícího chování a kam se obrátit pro pomoc („Příště přijď raději rovnou za mnou a budeme to řešit společně.“).

Mysleme na to, že **křik a hluk při hrách můžou být pro některé mnohem více únavné a stresující než pro jiné**. Pokud nás čeká dlouhá bojovka, při níž budou pravděpodobně všichni rvát, zařadme do ní i nějaký klidnější úkon nebo příznane „relaxační zónu“.

Pokud si jako vedoucí všimneme, že nějaké dítě špatně reaguje na hlasité zvuky, nemá rádo přímé světlo nebo má problémy s komunikací ve větším kolektivu, **pobavme se s jeho rodiči**. Ti totiž nemusí znát jeho chování ve větší skupině a pokud se dítě dostane k psychologické nebo terapeutické pomoci dříve, může mu to hodně pomoci.

Pro některé z nás je **náročné rozumět sarkasmu, ironii nebo řeči těla**. Pokud říkáme něco zásadního, dejme si pozor, abychom mluvili srozumitelně pro všechny a vyhněme se ironii, cizím slovům, anglicismům... Když něčemu nerozumíme, ptejme se a buďme tak dětem vzorem, že se nemají ostýchat se zeptat.

Pokud je nás jako vedoucích hodně, využijme toho a **aktivně travme s dětmi čas během programů a her**. Můžeme si pak mnohem snáz všimnout, když někdo něco nechápe nebo se cítí nekomfortně.

Přemýšlejme nad tím, jak rozdělujeme týmy a nechme spolupracovat děti s různými talenty.

Využívejme vizuální prvky a grafiku. Důležité informace, které dětem předáváme, by neměly být řečeny jenom →

slovně. Informace můžeme mít napsané a nabídnout je těm, kterým to pomůže. Ať už proto, že jsou mladší, zrovna se učí číst a je to pro ně výzva, anebo se na informace lépe soustředí z textu než z mluveného slova.

Nabízejme všem ty vychytávky, které bychom vymýšleli primárně pro neurodiverzní děti. Jednak nechceme lidi s diagnózou vyčleňovat, zároveň jiný styl práce nebo přemýšlení může zaujmout i kohokoli dalšího.

Někteří z nás si chtějí věci víc promýšlet, psychicky se na ně delší dobu připravovat nebo prostě jenom nemají rádi velká překvapení a „přepadovky“. Mysleme na tyto potřeby a některé pokyny zadávejme schválně více dopředu (např. o programu na další den se s dětmi pobavme už včera). **Nechávejme dost času** na doptávání se.

Prokládejme sedavé aktivity pohybem, od běhání přes stání na jedné noze po vytváření vlastní taneční kreace. Schopnost dobře ovládat svoje tělo je jedna z dovedností, které mohou pomoci některým vyniknout, zároveň průběžný pohyb pomůže těm, kteří mají problém dlouho udržet pozornost.

Netrestejte ty, kteří si malují nebo hrají s rukama, když jim něco vykládáme. **Lidé s ADHD často potřebují zapojit tělo, aby vstřebali informaci, kterou jim sdělujeme.** Pokud by v této situaci dělali něco, co bude rušit ostatní, nabídněme jim klidnější variantu (např. antistresové omalovánky nebo možnost při povídání stát či chodit).

Pokud na to máme prostor, zařaďme do programu **více úrovní obtížnosti.** Nerozdělujeme děti podle věku, ale uveďme to jako „kdo se na co dnes cítí“.

Dávejme si **pozor na slova, která používáme.** Nenadávejme si do „autistů“, „retardů“, „antisociálních“ nebo „hyperaktivních“. Neříkejme o dětech, že jsou „pomalejší“, „jiné“, „líné“, „náročné“ nebo „speciální“, zvláště před ostatními kluky a holkami.

Nechme si poradit. Oslovit můžeme nejbližší pracoviště specializované na PAS (autismport.cz/mista-podpory), místní pedagogicko-psychologickou poradnu nebo speciálně pedagogické centrum (bit.ly/MSMTadresar). S konkrétně skautským kontextem nám může pomoci skautská poradna (poradna@skaut.cz, bit.ly/skautska-poradna). V případě většího problému postupujeme podle zásad krizové intervence (viz Úvod do krizové intervence pro skautské vedoucí, Skauting, prosinec 2022), využijme skautskou krizovou linku (skaut.cz/krize, tel.: 737 205 520) nebo blízké krizové centrum (bit.ly/krizova-centra).

DOPLŇUJÍCÍ LITERATURA (METODICKÁ):

📖 **Autismus: Praktická příručka pro rodiče** (Alan Yau)

📖 **Jak se úspěšně učit s ADHD** (Stephanie Rietzler a Fabian Grolimund)

📖 **Hry pro zvládnutí agresivity a neklidu** (Zdeněk Šimanovský)

📖 **Jak se domluvit s tygrem aneb Učíme se tygrijsky** (Kamila a Petr Kopsovi)

📖 **Divoké zvíře: První pomoc při zvládnutí hněvu u dětí s Aspergerovým syndromem** (Kay Al-Ghani)

📖 **Základy duševní hygieny, Hyperaktivita a impulzivita** (Jaroslava Budíková a kol.)

📖 **Poruchy pozornosti a hyperaktivita (ADHD): příručka pro dospělé, dostupné volně ke stažení na**
bit.ly/prirucka-ADHD

DOPLŇUJÍCÍ LITERATURA (ODBORNÁ A POPULÁRNĚ-NAUČNÁ):

📖 **NeuroKmene** (Steve Silberman)

📖 **Tak to vidím já** (Temple Grandin)

📖 **Roztěkaná mysl: Původ a léčení poruch pozornosti** (Gabor Maté)

webové stránky: neurodiverzita.cz, jaknaadhd.cz, autismport.cz ✕

LÍZA MRAČKOVÁ (vlevo)

Vědkyně zabývající se sociální neurobiologií a neurosexismem a zajímavá také o sociální dopady neurovýzkumu na společnost. Působí také jako co-feditelka Letní akademii Discover a vede výběrovou komisi na stipendia pro středoškoláky na United World Colleges.

MONIKA VÁCLAVKOVÁ (vpravo)

Pracuje jako psychologka na oddělení bipolárních poruch v nizozemském Utrechtu a studuje spánkovou medicínu na Oxfordu, kde se zabývá rolí spánku ve veřejném zdraví a chronobiologii.

Působí na Letní akademii Discover jako ombudsmanka a v rámci hnutí UWC má na starost výběrové řízení stipendijního programu.

PAVEL POSPĚCH

Sociolog a bývalý skaut, učí na Masarykově univerzitě v Brně. V minulosti působil na Universitát Wien a jako hostující výzkumník na Yale University.

Hlasovací zvon

Role skautského hnutí v polarizovaném světě

V britském parlamentu existuje zařízení jménem *Division Bell* – česky bychom nejspíš řekli *Hlasovací zvon*. Zvuk tohoto zvonu svolává k hlasování: když se ozve, nastal čas rozhodnout se, na jaké straně budete stát. Pro, nebo proti? Vlevo, nebo vpravo? *Hlasovací zvon* nás vyzývá, abychom se rozhodli, s kým stojíme – a proti komu. Kdo sleduje veřejné dění v Česku, tomu může připadat, že slyší zvuk hlasovacího zvonu pořád. Každý den na nás média a sociální sítě vychrlí témata, ke kterým je třeba zaujmout postoj, každý den jsme stavěni do řady jedněch stojících proti druhým. Občasné zazvonění hlasovacího zvonu jako by se změnilo na permanentní soundtrack světa okolo nás. Zvonění neuniknou ani organizace občanské společnosti – a mezi nimi také skautské hnutí. Jak se postavit ke společenským konfliktům? Mají skauti zaujímat stanovisko, nebo se tváří neutrálně? Zaujetí postoje přináší riziko, že se skauting ušpiní aktuálními mediálními přestřelkami. Neutralita naopak přináší riziko bezvýznamnosti: když Rychlé šípy na otázku, zda volí Losnu, nebo Mažňáka, odpověděly neutrálně, prozradily tím o sobě, že do Stínadel nepatří a nemají v nich co pohledávat.

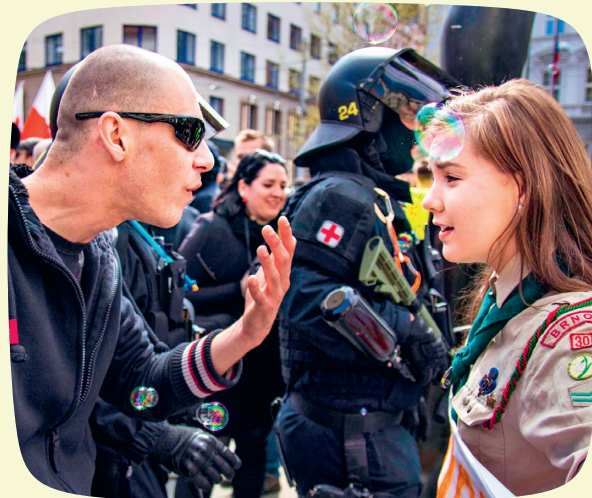

FOTO: VLADIMÍR ČIČMANEC

POLARIZACE

Žijeme v polarizované společnosti – alespoň jsme si navykli to tak říkat. Každé mediálně výrazné téma – válku na Ukrajině, pandemii covidu-19 nebo manželství homosexuálů – lze využít jako stavební kámen do obrazu rozdělené společnosti, ve které jedni nedovedou nalézt společnou řeč s druhými. Motiv polarizace se stal tak všudypřítomným, že se v médiích stalo zvykem ke každému tématu, i když je to téma vědecky jednoznačné (jako je např. změna klimatu), přizvat někoho z „druhého tábora“. A to, že tábory jsou vždy právě a jenom dva, je také bez diskuse. *Losnu, nebo Mažňáka*.

V sociologických výzkumech to ovšem s polarizací není zdaleka tak horké. Čtyři roky starý výzkum *Rozdělená společnost* ([irozhlas.cz/rozdeleni-svobodou](https://www.irozhlas.cz/rozdeleni-svobodou)), který se na téma polarizace zaměřil, nenašel dvě názorové skupiny. Našel jich dokonce šest, ale rozdíl mezi nimi byly dány především množstvím zdrojů, které měli příslušníci těchto skupin k dispozici. Z hlediska hodnot a názorů na svět – tedy toho, co si nejčastěji představíme, když je řeč o polarizaci společnosti – byly rozdíly menší. Stejná data nacházíme ve velkých mezinárodních výzkumech, jakým je *Evropský výzkum hodnot* (EVS – The European Values Study): místo hlubokých příkopů a ostrých hran vidíme hodnotovou plochost.

Města a venkov: mýtus o polarizaci

Jako příklad polarizace, která vypadá reálná, ale není, může posloužit často diskutované dělení na města a venkov, jehož duch opět ožil v nedávných prezidentských volbách. Nejenže se ve městech a na venkově nevolí nijak zásadně jinak (rozdíly existují mezi velkými městy a zbytkem země, nikoliv mezi městy a venkovem), ale i tyto rozdíly nesouvisí s místem bydliště, nýbrž se vzděláním. Ve velkých městech je více vysokoškolsky vzdělaných lidí, protože jsou zde pro ně pracovní místa. Podle dat z Evropského výzkumu hodnot navíc v Česku nejsou zaznamatelné ani hodnotové rozdíly mezi městy a venkovem. A to ani tehdy, když rozlišujeme obce v okolí velkých měst a obce, které jsou od center vzdálené. Hodnotová polarizace mezi městy a venkovem v Česku zkrátka neexistuje. →

FOTO: ELIŠKA SLAVATOVÁ – KORY

Zatímco data představu polarizované společnosti zpochybňují, každodenní zkušenost mluví jinak. Možná jste někdy zaslechli někoho udělat vtip o tom, že „teď máme 16 různých pohlaví“. A posluchači se promptně rozdělí na ty, kteří se zasmějí, a ty, kdo obrátí oči v sloup. Nebo někdo jiný zmíní jméno Greta Thunberg – a situace se opakuje: hlasovací zvon začne vyzvánět. Starší lidé si třeba vzpomenu na dobu před rokem 1989, kdy někdo ve společnosti, zpravidla po pár skleničkách vína, utrousil vtip na adresu tehdejšího Sovětského svazu. Podle reakcí se dalo odhadnout, zda jsou přítomní s námi, anebo s režimem. Zatímco v tehdejší době takový pokus dával smysl, dnes působí podivně. Nemáme státní ideologii, která by nám přikazovala, co smíme říkat, a nemáme tajnou policii, která by oddělovala ideologicky *správné* od těch *závadných*. Když si někdo stěžuje na cenzuru, tak je zpravidla nějaký vysloužilý politik, který si v médiích může říkat kdy chce co chce. Proč se tedy tak ochotně oblékáme do navzájem opačných dresů polarizované společnosti?

SPOLEČNOST

Společenské jevy neexistují „jen tak“ – a popularita představy o rozdělené společnosti má také své důvody. Například zjednodušení: témata, kolem nichž se dnešní kulturní konflikty utváří, jsou složitá, vyžadují čas a empatii. Kdo doopravdy ví, jaké to je, být na útěku před válkou? Kdo si dovede představit složitost překážek, které svět uchystal pro trans lidi? Kdo si troufne jen tak smést ze stolu obavy z očkování proti koronaviru? Pokud ovšem uvěříte, že máme nějaké dva tábory – a ti druzí se mohou jmenovat třeba dezoláti nebo pražská kavárna nebo antivaxeři – tak se každá taková složitost smrskne na ano, nebo ne, *Losnu, nebo Mažňáka*. Představujeme si přitom, že ti druzí žijí v nějakém zvláštním, nepochopitelném světě: jak může být někdo proti očkování, díváme se na sociálních sítích. Nebo jak může někdo jít místo školy stávkovat za klima? V polarizovaném světě jsou *ti druzí* podivné, nepochopitelné bytosti.

Odsud plynou dvě důležité věci. Zaprvé: svět, ve kterém jsou pro nás druzí nepřátelští a nepochopitelní, je ideální živnou půdou pro určitý druh politiky. Je to politika, která staví na nesmiřitelnosti, vzteku a vypjatých emocích, a která s oblibou ukazuje prstem na druhé. Souhrnně se

FOTO: VOJTA PETR – OJTA

taková politika označuje jako populismus. Je v zájmu populistů otevírat konflikty a přiřizovat představu o polarizované společnosti. Na současných kulturních konfliktech je možné tento vývoj sledovat: všimněte si například, jak často se v českých online médiích objevují zprávy z žánru „snaha o sociální práva zašla příliš daleko“. Jednou se dozvíme o americké střední škole, jejíž studenti považují Shakespeara za rasistu a odmítají se o něm učit. Jindy se seznámíme s párem pařížských umělců, kteří se považují za nebinární bytosti z jiné planety. Odkud se tyto zprávy berou? Opravdu je tak důležité, aby nám část českých médií servírovala obskurní případy z amerického maloměsta nebo z francouzských uměleckých kruhů?

Důležité to není, ale vyvolává to pozornost – což je měna, která je pro většinu médií rozhodující. Kontrolverzní témata zvyšují čtenost a navyšují počty sdílení na sociálních sítích. A teprve při pohledu na tato sdílení je jasno – drtivá většina sdílejících nejsou bojovníci proti rasismu ani zastánci práv nebinárních osob, naopak, jsou to lidé, kteří jsou vyděšeni z toho, kam ten svět spěje, protože mají pocit, že podobných zpráv vídají čím dál víc. A také jich čím dál víc vídají, protože je do jejich okolí neúnavně pumpují politici populistických stran, konspiračních a protisystémových hnutí. Oni jsou ten skutečný důvod za popularitou okrajových historek z různých konců světa. Jinak řečeno, není to tak, že by kulturní konflikty byly v první řadě mediálně exponované, a v důsledku toho vyvolávaly konflikt. Naopak – mediálně exponované jsou právě proto, že mají potenciál konflikt vyvolávat. A za mediální pozorností, které se těmito tématům dostává, stojí bok po boku ekonomické zájmy médií a algoritmů sociálních sítí a spolu s nimi politický business populistů všeho druhu.

Druhá věc souvisí s proměnou společenských vztahů: nepřekvapí nás, že tendence vidět ty druhé jako podivné bláznů stoupá tehdy, když s nimi nemáme dostatečný kontakt. Pokud známe „dezoláty“ jenom z televize, tak je odsoudíme snáze, než když stejné názory sdílí naši příbuzní, přátelé nebo kolegové v práci. Když žijeme v soukromých bublinách, bude se nám snadno zdát, že je společnost bezna-

FOTO: ZUZANA HAVLÍNOVÁ – PIPLA

dějně polarizovaná. Mýtus polarizace proto úspěšně vzkvétá tehdy, když se uzavíráme do soukromí, stahujeme se z veřejného života a hledáme různé cesty, jak se vyhnout konfrontaci s druhými. Ale přizívují jej také rodiče, kteří hledají, jak své děti zapsat do prestižních soukromých nebo alternativních škol, anebo je aspoň při nejbližší možné příležitosti chtějí dostat na víceleté gymnázium – hlavně aby se nemuseli učit společně s dětmi těch druhých, „divných“ lidí. Výběrové školy, výběrová zaměstnání, výběrová lékařská zařízení, výběrové kluby – to všechno jsou instituce, zpoza jejichž závor se společnost jeví jako strašlivě rozdělená. K čemu potřebujeme signál hlasovacího zvonu, když sami děláme všechno, co je v našich silách, pro to, abychom se rozdělili na jedno a druhé?

SKAUTING TMELÍCÍ NEBO ŠTĚPÍCÍ

Právě v tomto bodě je možná dobré se vrátit k roli skautského hnutí. Jako silná (a co do počtu členů stále sílící) organizace občanské společnosti je Junák – český skaut přirozenou protiváhou polarizace a výběrovosti. Široká brána do světa skautingu, jeho nízkoprahovost a inkluzivita vytváří situace, ve kterých se mohou setkávat lidé z různých zázemí a společně růst. Je to síla skautingu a občanské společnosti obecně – což je též důvod, proč organizace občanské společnosti tolik leží v žaludku nedemokratickým režimům po celém světě. Skauting působí hojivě na rány a příkopy, ze kterých populisté a autoritáři tolik těží.

Jenomže co si počít, když tyto rány a příkopy nacházíme ve skautském hnutí samotném? Co máme dělat, když místo polarizované společnosti musíme řešit polarizovaný oddíl nebo polarizované středisko? „Diskutovat“, „mluvit spolu“, to se snadno řekne – a jsou to návrhy, ze kterých se ve veřejných debatách staly prázdné fráze. Jenomže vážně, co můžeme dělat jiného, než spolu mluvit? Naštěstí mají v tomto skauti a skautky velkou výhodu – na rozdíl od účastníků veřejných debat v médiích a na sociálních sítích spolu mluví lidé, kteří se znají a kteří spolu něco sdílejí. Emoce, které v nás debata vzbudí, si přineseme i na příští schůzku, spory, které nás rozdělují, musíme na chvíli zapomenout, když spolu vaříme oběd nebo jdeme pro dřevo. Ve skautu nemůžeme v rozčilení jen tak plácnout, co nás napadne, zmáčknout enter a odhlásit se – a to je pro smysluplnou debatu velká výhoda. Aby bylo možné z této výhody těžit, je dobré i při řešení sporů v rámci oddílu mít na paměti, co víme o polarizaci v celé společnosti. Snad je toto pozorování možné shrnout do tří bodů:

1 To, že má spor dvě strany, není zadání sporu, ale jeho produkt. Nemá cenu přistupovat ke konfliktům s předem vytvořenou představou o dvou pevně daných stranách (jak tomu bylo v éře vtipů o Sovětském svazu).

2 Neimportujme pojmy. Vzpomeňme si, naposledy, na Rychlé šípy, jak hloupě působily, když neuměly odpovědět na otázku, koho volí. Otázky a odpovědi mají svůj lokální kontext: co platí ve Stínadlech, nemusí platit jinde. Pojmy, které se používají v americké diskuzi o rase nebo o sociální spravedlnosti, mohou způsobit tak akorát paseku, když je bez přemýšlení přeneseme do kontextu tuzezemského. I když do nás zpravodajské servery neúnavně hustí další a další epizody amerických kulturních válek.

FOTO: HISTORICLONDONTOURS.COM

3 Nemusíme se vždy na všem shodnout. Tendence obklopovat se lidmi, kteří to všechno vidí tak nějak stejně, je společensky zhoubná, a vede nás k uzavírání se do menších a menších skupinek – až skončíme sami za zdmi svých bytů a domků, a budeme se vyhýbat setkání se sousedy před domem, protože co kdyby sousedi náhodou volili jinou stranu, jak s nimi budeme mluvit?

Že se na něčem neshodneme, je v pořádku, protože skrze neshody se učíme vidět svět očima druhých. Být spolu v oddíle také znamená, že neshody ve společenských postojích nemohou stát v cestě společné práci, hře a učení se v každodennosti fungování oddílu. Skauti a skautky jsou různí, ale to, co dělají, dělají spolu. Takovou společnost bychom si přece přáli! Namísto hlasovacího zvonu nabízí skauting něco, co v britském parlamentu nemají: pomyslný zvon sjednocující, který když zazní, tak je potřeba odložit spory a dát se do společné práce.

Více se tématům, které hýbou českou kulturní diskuzí, Pavel Pospěch věnuje ve své knize **NE ZNÁMÁ SPOLEČNOST: Pohledy na současné Česko**, která vyšla v roce 2021 v Nakladatelství Host.

Problematiku konfliktů a kontroverzních témat ve skautském hnutí dále rozebírají články *Nebojme se konfliktu* (Skauting, únor 2018, bit.ly/skauting-nebojme-se-konfliktu) a *Překlenout propast neporozumění* (Skauting, duben 2022, bit.ly/skauting-preklenout-propast). ✕

JAROSLAV PETŘÍK – AUSTRALAN
Vůdce střediska Modrý květ
Mnichovice a instruktor Jesenické
lesní školy. Zve na zářijové Setkání
výchovných zpravodajů.

Táborová agora

Aneb jak přenést odpovědnost za tvorbu a dodržování pravidel na všechny

„A teď něco k táborovým pravidlům,“ říkám do praskotu plápolajícího zahajovacího ohně. V rukou držím prázdný list papíru a pero a trochu se chvěji nejistotou. Vždy jsem byl zvyklý zahajovat tábor s předem sepsaným souborem táborových pravidel, která jsem u ohně vysvětlil a ostatní je museli přijmout. Letos je to ale jinak.

„V antickém Řecku, kterému se náš letošní tábor podobá, se občané scházeli na velkém veřejném prostranství zvaném agora, kde společně rokovali. Domlouvali se především na chodu a řízení své obce. I náš tábor je taková obec a aby nám tu spolu bylo dobře, je třeba, abychom všichni respektovali stejná pravidla a rozuměli jim. Navrhněte, jaká pravidla chceme a potřebujeme.“

„Když se vysekne obřadní sekera, znamená to, že tábor skončil. Tak by první pravidlo mělo znít: obřadní sekera nesmí být vyseknuta,“ navrhl někdo. Ačkoliv se návrh může zdát jako pramálo důležitý na první místo, nesmím jej odmítnout – byl by to signál, že mám vlastní představu o pravidlech a přijmu jen to, co do mé představy zapadá. Chvilí diskutujeme, zda je návrh pro společné soužití opravdu důležitý a jakými slovy ho vyjádřit, abychom všichni rozuměli tomu, jak na jeho základě jednat. Nakonec se naším prvním pravidlem stává toto: „Dávám pozor, aby se nevysekla obřadní sekera.“ Další pravidla přibývají, některá navrhuje účastníci, jiná vedoucí. Když odcházíme od ohně, máme jich v lejstru osm.

V našem oddílu se držíme tradiční, dnes však již méně známé symboliky zatáté sekery, kterou skauti převzali z Gilwellu. Více se o symbolice obřadní sekery dočtete v článku „O zatáté sekeře“ v časopisu Skauting z roku 1994, číslo 2–3, str. 27, které je dostupný v e-knihovně Skautského institutu (bit.ly/archiv-skauting94-2-3).

Tak začal náš táborový experiment se společným stanováním pravidel. Pustili jsme se do něj, protože jsme chtěli děvčata a chlapce přivést k uvědomění, že každý z nás svým chováním aktivně tvoří životní prostor – nejen svůj, ale i druhých. Myslím, že se nám to nakonec podařilo, ale sepsání prvních osmi pravidel představovalo jen začátek. Před námi byla ještě dlouhá cesta.

K PRAVIDLŮM JE TŘEBA SE PRAVIDELNĚ VRACET

Následující večer jsme se sešli na táborovém náměstíčku a zahájili naši první agoru. Měla tři fáze. V první fázi jsme

volili Iásona (chlapce) a Médeiu (dívku) – příkladné táborníky, kteří se za uplynulý den chovali jako opravdoví skauti, překonali se nebo nějak pomohli ostatním. Návrh mohl přednést kdokoliv. Musel konkrétně pojmenovat, proč by se daný člověk měl stát Iásonem či Médeiou, a nikdo nesměl navrhnout sám sebe. Zaznívalo, které chování je hodno ocenění, všichni slyšeli a zvažovali, kdo se nejvíce zasloužil o společné blaho. Následovalo hlasování. Všichni měli rovný hlas – od nejmenšího benjamínka až po vedoucí. První fáze končila jmenováním jednoho Iásona a jedné Médeie, kteří byli ověnčeni vavřínovou korunou (o kterou se do následujícího večera starali). Nikdo nemohl být zvolen vícekrát, tento titul bylo možné získat pouze jedenkrát za tábor a nešlo navrhovat vedoucí.

Ačkoliv ze všech návrhů mohl být vybrán vždy jen jeden, nepozoroval jsem zklamání z prohry či závidění vítězství. Každý navržený se už mohl cítit jako vítěz – byl oceněn za něco, co udělal, a někdo si toho všiml. Vyzdvihl jeho snahu. Stát se Iásonem či Médeiou bylo symbolické ocenění – zvolení si mohli požádat o nějakou táborovou výsadu, ale kromě pár výjimek (kteří požádali o právo zapálit slavnostní táborový oheň či držet čestnou funkci Ohnivce) tohoto práva nevyužívali. Možná samotná volba ani nebyla nutná a bylo by stačilo jen ocenit snahu každého, kdo v daném dni něčím vynikl. Mám ale za to, že volba všechny vedla ke střídmosti projevu, nenavrhovali všechny své kamarády za každou drobnost, ale pouze několik málo lidí, u kterých věřili, že pro ně ostatní budou hlasovat.

Mohlo by se zdát, že volba Iásona a Médeie s pravidly nijak nesouvisí, opak je však pravdou. Táborníci nahlas pojmenovávali příklady dobrého jednání, oceňovali se navzájem, vyjadřovali vděčnost. To pomáhalo obnovovat vzájemnou důvěru a do druhé fáze agory tak všichni vstupovali s dobrou vůlí. Potom jsem vytáhl lejstro s táborovými pravidly, přečetl je, a položil postupně tři otázky:

FOTO: NIKOLA JANOŠKOVÁ – TESS

- „Všiml si někdo, že se některé pravidlo porušovalo?“
- „Chybí nám v seznamu nějaké pravidlo?
Je něco, co vás v táboře zlobí, a chtěli byste navrhnout doplnění pravidel?“
- „Přijde vám některé pravidlo zbytečné? Je něco, co bychom měli ze seznamu škrtnout?“

V následující diskuzi zaznívaly příklady chování, které ostatní obtěžovalo či jim přišlo nevhodné. O porušování pravidel jsem od začátku nemluvil adresně („Jestřáb mluvil sprostě!“), ale obecně („Slyšel jsem několik sprostých slov.“). Protože jsem šel příkladem, rychle se to stalo společným zvykem. Bavili jsme se o tom, zda si stačí pravidlo společně připomenout, nebo je třeba jej upravit tak, aby se nám jej dařilo dodržovat. Konkrétně se někteří tábourníci dlouho potýkali třeba se slušnou mluvou, a tak se časem rozvinula zajímavá diskuze, jak v takovém případě postupovat. Krok za krokem jsme prošli od návrhů trestů, jako je klasických 10 dřepů za sprosté slovo, přes odměny, jako třeba kokino každému, kdo celý den mluvil slušně, až k nápravě vztahů: „Když na mě bude někdo hrubý, řeknu mu, že mě to mrzí a je mi líto, když je na mě takový.“

Prekvapilo mě, jak byla diskuze během celé agory kultivovaná. Všichni mluvili věcně, jasně a dokázali ovládat své emoce, včetně těch nejmenších. Ačkoliv nás bylo přes sedesát a věkově skupina zahrnovala všechny od benjamínků až po vedoucí, všichni se vzájemně respektovali. A co víc – dokázali se soustředit celou hodinu. Klíčová byla role moderátora, který udržoval otevřenou a přátelskou komunikaci. Žádný návrh nebyl hloupý, každý jsme zvážili a prodiskutovali. Pokud měl moderátor pocit, že by diskuze o některém z návrhů nebyla účelná, nechal příslušného tábourníka jeho návrh obhájit a celá agora hlasovala o tom, zda se o něm bude diskutovat. Našich osm pravidel se tak postupně rozrostlo na patnáct, všechny je uvádím na konci článku.

Očekával jsem, že druhá fáze agory, tedy diskuze o pravidlech, během několika dnů vymizí, a pak už o ni nebude zájem. Bylo to však přesně naopak: každý den byla diskuze o pravidlech hlubší a témata se nikdy nevyčerpala. Postupně bylo zřejmé, že někteří tábourníci během dne přemýšleli, o čem budou chtít na agoru mluvit. Cítili, že tu dostanou prostor, kde budou jejich strasti vyslyšeny. Díky tomu byly i ranní a večerní nástupy kratší a efektivnější – řada věcí, na které by se tábourníci chtěli ptát na nástupu, se vyřešila na agore. Agora pomáhala pročišťovat atmosféru a udržovat dobré vztahy. Velmi důležitá však byla její první fáze: tím, že jsme začínali pojmenováním pozitivních zážitků a vědomým oceňováním tábourníků, kteří někomu pomohli nebo se něčím vyznamenali, vznikla hned na začátku příjemná atmosféra, díky které byla diskuze o nepříjemných věcech konstruktivní.

ZKUSÍME TO ZNOVU

Táborová agora se nám osvědčila nejen jako mechanismus pro nastavování společných pravidel, ale také jako nástroj průběžné zpětné vazby na prostředí a fungování tábora. „Hlavně ze začátku to bylo potřebné, ale pak už to bylo někdy trochu dlouhé,“ zhodnotily naše skautky přínos agory s desetiměsíčním odstupem. „Také by pomohlo, kdyby se během agory zpívalo víc písniček. Ale líbila se nám příjemná atmosféra, která na ní panovala.“

FOTO: NIKOLA JANOŠKOVÁ – TESS

Výsledek našeho prvního pokusu rozhodně nebyl bezchybný. Například jsme chtěli část agory věnovat vymýšlení vlastních programů účastníky tábora; děvčata a chlapci měli bezva nápady, ale pak jsme jim nedokázali poskytnout dostatečnou podporu v realizaci. Osobně jsem také doufal, že agora může poskytnout všem vedoucím příležitost rozvinout komunikační dovednosti potřebné k řízení diskuze, ale další vedoucí se do vedení agory zrovna nehrnuli, a tak tato příležitost zůstala nevyužita.

Při plánování letošního tábora jsme se shodli, že shromáždění na způsob agory zařadíme znovu, ale spíše jej budeme dělit po skupinách. Znovu promysleme cíle i dramaturgii celého setkání, ale princip nastavování a tříbení společných pravidel zůstane jeho základem. Ukázalo se, že zapojení všech do tvorby společenství a jeho pravidel má smysl a shromáždění jako naše agora k tomu vytváří bezpečné prostředí. Nebojte se výzvy a zkuste to také.

NAŠE TÁBOROVÁ PRAVIDLA:

1. Dávám pozor, aby se nevysekla obřadní sekera.
2. Nevstupuji do hangáru a kuchyně bez vyzvání.
3. Respektuji ostatní – chovám se k nim tak, jak chci, aby se oni chovali ke mně.
4. Poslouchám vedoucí.
5. Jsme si rovni. K nikomu se nechovám nadřazeně.
6. Vnímám ostatní, uvážím jejich požadavky či připomínky.
7. Dodržuji slib a zákon světlušek, vlčat a skautek a skautů.
8. Neopouštím tábor bez svolení vedoucích.
9. Nešíkanuji ostatní.
10. Když někdo mluví, nevyrušuji.
11. Dodržuji zálesácké zásady (tj. neškodím přírodě a chráním vše živé).
12. V lese nic nekácím.
13. Repelentem se stříkám mimo plachty stanů, teepee a jiné táborové stavby.
14. Dodržuji hygienická pravidla, zvláště mytí rukou mýdlem.
15. Hraji poctivě. ✖

**JAKUB RADAN DVOŘÁK –
DUBÍNEK**

Dosluhující vedoucí oddílu,
začínající novinář a nově
šéfredaktor Roverského kmene.

Dali jsme jim volnost a začali je vzdělávat

*Práce s rádci musí být
postavená na důvěře*

Rádcové a rádkyně jsou ve skautských oddílech nejdůležitějším tmelem mezi vedením oddílů a samotnými členkami a členy. V některých oddílech se role vedoucích a rádců překrývá, v jiných jsou jejich družiny autonomní a fungují téměř jako samostatné oddíly. V každém případě je důležité o rádce pečovat, nabízet jim potřebné vzdělávání a myslet na jejich motivaci. V uplynulých třech letech, kdy jsem vedl oddíl, byla práce s rádci a reforma jejich vztahu s vedením oddílu jednou z největších výzev.

V oddíle se dlouho drželo pravidlo, že se do vedení nastupuje až po dosažení plnoletosti. Z hlediska odpovědnosti to mělo své důvody, ale byli jsme takto odříznuti od plánování tábora nebo podílení se na tradičních velkých výpravách. Zažitá věková hranice měla opodstatnění i v nedostatku rádců a slabých ročníků. Docházelo pak ale k situacím, kdy se na pozici rádce držel někdo, kdo ji už zastávat nechtěl. V životě, a obzvláště v dobrovolnické organizaci skautů, by mělo platit pravidlo: *Když někdo něco nechce dělat, ať to nedělá.* Proto jsme hned hranici zrušili a odchod do vedení jsme určovali pomocí schopností a domluvy.

Platí to i naopak. Pokud máme starší skautku nebo staršího skauta, kterým postavení člena bez rádcovských práv a povinností – dlouhodobé plánování (například celoroční hry), komunikace s rodiči a účast v oddílové radě – už nestačí, začněme tím, že si připraví jednu schůzku a postupně se můžou dostat na pozici podrádce nebo rovnou někoho vystřídat. A pokud máme tu možnost, pošleme je co nejdříve na rádcovský kurz.

VZDĚLÁVÁNÍ

Skautky a skauti na kurzech dostanou „základní skautské vzdělání“. Kromě znalostí a dovedností rozšíří okruh svých skautských přátel nad rámec střediska a načerpají potřebnou motivaci. Většina kurzů však přijímá omezený počet zájemců z jednoho oddílu a (stejně jako u jiných vzdělávacích kurzů) nabídka je nižší než poptávka. Absenci vzdělání můžeme částečně kompenzovat v oddíle nebo na středisku. U nás občas doplňujeme oddílové rady o vzdělávací půlhodinu (viz níže). Naše středisková rada zhruba čtyřikrát

do roka pořádá vzdělávací večery pro mladé vedoucí. Ve větších městech se také dá využít nabídky skautských institutů a jejich programů nebo akcí, které pro vedoucí pořádá skautský okres.

Jelikož se ve skautu nejvíce učíme zkušeností, dlouhodobě se nám vyplatilo nástupnictví rádců řešit před táborem a během něj. Jedna ze slabín, na které se snažíme pracovat, je způsob, jakým pomáháme skautům dospět do rádcovské role. Ideální situace je, když člen do pozice rádce vykrytalizuje a družina mu v tom pomůže, aniž by muselo svrchu zasahovat vedení. V našem oddíle však zatím rádcování klukům dáváme jako nabídku před táborem – impuls tedy přichází od nás.

Táborové prostředí, poměrně uzavřené, nám slouží jako cvičiště. Na konci tábora už sami rádcové poznají, jestli jim pozice sedla a jak se v ní cítili. Z toho důvodu už několik let předposlední den tábora zařazujeme program, kterému říkáme *Kabriolet* (poprvé nás bylo tak málo, že jsme seděli v podsadovém stanu bez plachty). Během něj se se všemi rádci i potenciálními rádci pobavíme o jejich dalším působení v oddíle a připravíme rádcovské dvojice (někdy trojice) na další rok. U nových rádců je tak dostatek času na to, aby se na podzim přihlásili na kurzy.

ODDÍLOVÉ RADY

Když začne školní rok, tahounem práce s rádci se stanou oddílové rady. Pravidelná měsíční setkání jsou pro rádce nejen užitečným vhledem do vnitřního fungování a plánování oddílu, ale i možností sdílet své zkušenosti a dostat cenné rady – ostatně od toho se setkáním říká rada. Neměly by být nudnou přednáškou nebo besedou, ale příležitostí pro diskuzi, ideálně se zapojením všech.

S naším počtem – oddílová rada společně s rádci čítá přes dvacet lidí – jsme začali narážet na strop udržitelnosti oddílových rad. Než jsme probrali dění ve všech družinách, vedoucí, kteří v oddíle měli na starost například hospodaření, už nedávali pozor, a když jsme naopak později probírali hospodaření, rádcové poslouchali pro ně přebytečné informace.

Rozhodli jsme se proto porady rozdělit. Nejdříve se vedoucí oddílů a zástupci sejdou s rádci a mají tak prostor poslechnout si o dění v družinách, řeší případné problémy nebo rádce vzdělávají. Přibližně na každé druhé poradě navíc věnujeme půlhodinu otevření tématu, které formou workshopu představíme rádcům. Zaměříme se na témata,

FOTO: ZUZANA HAVLÍNOVÁ – PIPLA

kteřá jsou pro začínající rádce důležitá, ale často nepoznaná. Jednou to byl respektující přístup ve výchově, jindy účtování družinových výprav nebo výchovné cíle. Po zhruba hodině a půl přichází zbytek vedoucích a rádcové většinou odchází. Pokud mají zájem zůstat, samozřejmě můžou.

Do pozice rádce se členové většinou dostanou kolem svých čtrnácti let, k roverskému věku jim mnoho nezbyvá. Pokud má oddíl k dispozici funkční roverský kmen, rádcové by měli dostat možnost stát se jeho členy. Uskupení jim může dodat potřebnou motivaci i cenné chvíle, kdy nejsou tvůrci programu a mohou si jej užít s ostatními. Odpočinek od plánování schůzek se rádcům snažíme nabídnout také na větších oddílových výpravách. Pokud si to přímo nepřejí, do příprav je nezapojujeme. Na místě jsou – podle velikosti výpravy – v roli účastníků nebo vedoucími skupinek (které jsou často vytvořené pro potřeby výpravy a k tomu, aby kluci přišli do kontaktu s členy jiných družin).

Mohlo by to vyznívat tak, že je práce s rádci v našem oddíle bezproblémová. Tak to samozřejmě není, i my často řešíme chyby v komunikaci nebo sníženou aktivitu rádců. Nechci popisovat, co se nedaří, nýbrž se věnovat postupům, které jsou pro náš oddíl přínosné a mohly by pomoci i jinde. Ať už oddíl pochází z malé vsi, nebo velkoměsta, rádcové a rádkyně jsou nejdůležitějšími nositeli skautských hodnot v družinách. Se členy družin se vidají pravidelně, nejčastěji z celé oddílové rady, a mají na ně jako jejich kamarádi a zároveň vzory přímý vliv. Práci s nimi proto nesmíme podcenit.

NA CO SI DÁT POZOR

→ GENERACE DRŽÍ POSPOLU

Když se do pozice rádce nebo vedoucího dostane jen část lidí z party kamarádů, ostatní se můžou cítit ostrčení, zapadlí a bude jim klesat motivace – zvláště pokud starší skauti odejdou vést vlčata nebo člen party už nebude kvůli pomoci s vedením oddílu chodit na družinové schůzky. Především musíme otevřeně komunikovat. Říct, že někdo má vyvinutější schopnosti pro konkrétní pomoc ve vedení a u někoho bude lepší ještě počkat nebo absolvovat kurz. Nebo můžeme navrhnout postupné zaučování, napřed konkrétní úkoly nebo koukání přes rameno a postupné přebírání role. Udržování kontaktu mezi partou kamarádů podstatně pomůže členství v roverském kmeni.

→ RÁDCOVÉ BY NEMĚLI BÝT PŘEHLCENÍ

Oddílová rada, táborová rada, rádcovský kurz, akce s roverským kmenem... Snaha motivovat rádce nesmí být tak veliká, aby je zahltila. Říkejme rádcům jen o těch poradách a akcích, na kterých jsou skutečně potřeba, a při snaze je vzdělávat nevykrádejme obsah čekatelských a vůdcovských kurzů.

→ INFORMUJME RODIČE

Byť už jsou rádcové ve věku, kdy se o sebe dokáží postarat sami, pro rodiče může být záhadou, proč se pořád scházíme a radíme, když své děti poslali do skautu nejspíš proto, aby trávily čas s kamarády a chodily do přírody. Čas od času budme směrem k rodičům transparentní v tom, co jejich synové a dcery pro oddíl dělají, proč to zabírá tolik času a v čem je to pro ně samotné přínosem.

CO NÁM POMÁHÁ

→ DŮVĚRA

Musíme rádcům věřit, že to dokážou. V některých případech (i z právních důvodů) potřebují podporu starších, mentoring. Nemusíme je však neustále kontrolovat. Jednou jim to ukážeme, příště to zvládnou sami. Toto rčení lze vztáhnout na mnohé situace.

→ AUTONOMIE

Jestli po rádcích chceme, aby vedli družinu, musíme jim dát možnost to dělat po svém. Rádcové by měli znát mantinely v podobě výchovných cílů, skautských vzdělávacích metod a respektu ke členům, ale herní plocha ať je jejich.

→ PODPORA

Až rádcové přijdou s netradičním nápadem, podpořme je. Sdílejme s nimi naše nápady a dávejme jim zpětnou vazbu. Dejme jim najevo, že jsme symbolicky i prakticky na příjmu. Občas je navštívme na schůzce, ať ví, že nás zajímají. ✕

Které aplikace používáme v oddílové činnosti?

Anketu připravila Arya.

Záchranku jsem objevila před pár lety na kurzu skialpinismu a od té doby ji všem doporučuji. Nejen, že po stisknutí nouzového tlačítka vytáčí číslo 155, ale záchranářům je okamžitě předán i datový balíček s GPS lokací a informacemi o volajícím, což se hodí hlavně v místech s minimálním signálem... Na horách často využívám funkci *Knihla túr*, která umožňuje naplánovat si trasu výletu, konkrétní cíle a vytvořit seznam členů skupiny s kontakty na jejich blízké. V nastaveném čase mě pak aplikace vyzve, abych potvrdila, zda jsem v pořádku. Pokud na výzvu nereaguji ani ostatní, dojde k automatickému kontaktování horské služby. Další praktická funkce je *Lokátor*, který umožňuje najít nejbližší defibrilátor, lékařskou, zubní či lékárenskou pohotovost. Funkce *Nemohu mluvit* zase pokryje situace, kdy dotyčný není schopen z nějakého důvodu hovořit. Doporučuji stáhnout si výukovou verzi aplikace, která se chová jako ta opravdová, avšak namísto skutečného operátora se uživatel volá přednastavenému číslu. To je ideální k nasimulování skutečné situace, což využíváme na skautských akcích.

✦ **IVANA PEARCE – IVČA, vedoucí v oddíle Třemdava ve středočeských Bubovicích; v současné době píše diplomku na téma testování aplikace Záchranka**

V oddíle používáme kvůli bezpečnosti aplikaci **GPS Coordinates**. Mají ji nainstalovanou všichni, kteří vyráží někam, kde jsou bez dozoru vedoucích. Pokud by se někdo ztratil, lokalizuje se a SMS zprávou odešle svoji polohu. Na takových akcích mívají děti povinnost mít nabitý telefon, po celou dobu je ale vypnutý a zapíná se až v případě nouze. Bezpečnost stavíme na první místo, ale díky této aplikaci si můžeme dovolit akční program a být u toho víc v klidu. Využíváme i **WhereYouGo**, aplikaci zprostředkovávající Wherigo keše (speciální druh s více stanovišti), protože se za nimi skrývají dobrodružné příběhy v terénu s plněním různých úkolů i her, které jsou napínavé a zábavné až do poslední kontroly. Zřídíte si účet na geocaching.com, a pokud se budete pohybovat například v Praze, můžete si zahrát tematickou hru *Záhada hlavolamu*.

✦ **HANA KOFROŇOVÁ – BOBŠA, družinová rádkyně oddílu Ursini v Českém Krumlově**

Během jedné schůzky jsme se ocitly na kraji neosvětleného zámeckého parku, kde se nad námi naskytla neuvěřitelná podívaná v podobě jasné hvězdné oblohy. Svolala jsem holky–benjamínky k sobě a začala povídat o hvězdách a souhvězdích a ukazovat jim je na nebi. Jelikož jsem si vzpomněla, jak těžké bylo pro mě těžké se v nich orientovat, vytáhla jsem si na pomoc **Stellarium** a podpořila své ukazování rukou ukázkou souhvězdí na mobilu. Je to aplikace, která realisticky zobrazuje

oblohu. Funguje tak, že namíříte mobil k obloze, a už se vám zobrazuje nebe a veskerá viditelná nebeská tělesa (hvězdy, souhvězdí, družice, planety...). Výhodou **Stellarium** je, že když se chcete něco o daném tělese dozvědět, stačí na něj kliknout a ukáží se vám rozšiřující informace.

✦ **LENKA JEDLIČKOVÁ – JAHŮ(DKA), zástupkyně vedoucí 3. roje světlušek Pavučina Slatiňany**

Máme v oddíle skauta s epilepsií a už několikrát jsme zažili jeho záchvat, hledal jsem proto nějakou názornou ukázkou první pomoci. Googlit jsem obrázky a videa a narazil jsem na aplikaci **První pomoc** od ČČK. Aplikace obsahuje například videa, názorné popisky, obrázky apod. Během chvílky měla většina dětí aplikaci nainstalovanou a během další už podle návodu zkoušely s kamarády stabilizační polohu. Když se loni psalo na SkautFóru o sebepoškozování dětí na táborech, přišlo mi to jako minoritní problém, který se mě rozhodně nikdy týkat nemůže. Když jsem ale uviděl na schůzce od žiletky pořezané ruce jedné ranger, došlo

mi, že je to potřeba řešit. Poradil jsem se s kamarádkou psycholožkou, která mi doporučila aplikaci **Nepanikař**. Ta provází uživatele běžnými psychickými potížemi a doporučuje, jak si v takové situaci pomoci. Aplikaci jsme využili v rámci oddílové schůzky, kdy jsme si vyráběli „lékárničku psychické pomoci“ a učili se, jak a co nám pomáhá zvládat náročné situace doma i ve škole. Taky jsme si **Nepanikař** nainstalovali a od té doby se minimálně já cítím jistější, že jsem pro psychickou pohodu dětí něco málo udělal. ✚ **PAVEL TROJÁNEK – TEE-PEE, vedoucí oddílu Svatopluk ve Hvozdnici u Prahy**

S přicházejícím létem trávíme s oddílem čím dál víc času venku a můžeme pozorovat přírodu. Pokud byste ji s dětmi chtěli pomoci biologům zaznamenávat jednotlivé druhy, můžou vám k tomu jednoduše pomoci tyto aplikace: **BirdNET** je velmi jednoduchý na používání a zároveň spolehlivý na rozpoznávání ptačího zpěvu – stačí zapnout aplikaci, která nahraje a identifikuje okolní zvuky. K výsledkům se lze navíc vracet i zpětně. Další aplikací, která vám může pomoci s identifikací organismů, je **iNaturalist**. Vyfotíte na mobil rostlinu nebo brouka, nahrajete do aplikace a někdo z komunity uživatelů vám určí druh (nestane se to hned,

ale až s nějakým časovým odstupem). Pokud se chystáte k rybníku a zajímalo by vás, jaké druhy ptáků tam žijí, poslouží aplikace **BioLog**. Skrze tuto aplikaci můžete nejen zadávat nalezené druhy (třeba i ty, které určíte přes **BirdNET**), ale také prohlížet záznamy, které zadali do aplikace ostatní. Zmíněné aplikace mohou jednoduše a atraktivní formou podpořit u dětí zájem o přírodu a přispět k lepšímu poznání biodiverzity v jejich okolí. ✚ **RADKA PEŘINOVÁ, tajemnice kurzů ČK Vocať Pocaď a VK 5:10 sever; profesně specialista ochrany přírody a krajiny**

- počasí: *Počasi XL, Meteor, Windyty, Meteoradar*
- hudba: *GuitarTuna, Atlas písničkáře*
- komunikace: *Slack, Discord, Telegram, Signal*
- cloudová úložiště: *Google Drive, Notion*, služby od *nolog.cz*
- úkolníčky: *Trello, Todoist*

- příroda: *PlantNet, Co tu kvete?*
- hvězdná obloha: *StarTracker, Starlight*
- docházka a administrativa: *Levitio*
- kešky: *GCC, GC Wizard, Geocaching, C:Geo ✕*

LUKÁŠ MATĚJEK – PANDA
Vede skauty v Třebíči, působí jako člen skautského odboru, je instruktorem na ČLK Hrádek a VLK Jasan.

MONIKA ZÁRUBOVÁ – MÁŇA
Členka odboru vlčat a světlušek, je aktivní v dobříšském středisku.

Rituály na táboře

Tábor je vrcholem celoroční oddílové činnosti. Stává se tak velkým zážitkem pro nás všechny, děti i vedoucí. K táborům neodmyslitelně patří i rituály – každodenní a i ty speciální a jedinečné. Na co si dát pozor, jaké speciální rituály můžeme použít u vlčat a světlušek a jaké u skautů a skautek?

KAŽDÝ RITUÁL MÁ MÍT SVŮJ SMYSL

Rituál můžeme chápat jako soubor symbolických činností, které se opakují podle určitého vzoru nebo scénáře a jež mají specifický význam pro jednotlivce nebo skupiny lidí. Pokud budeme rituál připravovat, je důležité:

- Zodpovědět si otázky, *proč* rituál dělat a až poté *jak* bude proveden.
- Promyslet dopad rituálu na jeho účastníky, aby ho pochopili a dobře prožili.
- Dbát na fyzickou a psychickou bezpečnost.
- Vzít do úvahy, co rituálu v programu předchází a co po něm následuje.
- Připravovat ho co nejjednodušší, aby se neztratil jeho smysl.

Při zařazení rituálu do programu bychom měli mít na paměti cíl, který jím sledujeme. Abychom mohli rituálem předávat hodnoty a vytvářet silné zážitky spojené se společenstvím našeho oddílu, je důležité vytvořit prostředí, ve kterém může každý – vedoucí i členky a členové – pochopit obsah sdělení. Někdy rituálům rozumíme i bez vysvětlení. Pokud má však rituál složitější průběh nebo přesně dané úkony, je na místě účastníkům vysvětlit, co jím sledujeme, a také nastínit, jak se v jeho průběhu chovat. Před konáním slavnostního ohně připomeneme pravidla chování u něj (jsme v kroji, do ohně se nepřikládá nebo příkládá jen určená osoba...) a seznámíme zejména nováčky s postupem zapalování (kdo zapaluje oheň, zpíváme, nebo mlčíme, stojíme, nebo sedíme ...). Včas seznámíme zapalující s jejich úlohou. Nezapomeneme nastínit, jaký bude program a také proč se tento oheň liší od ostatních. Pokud to takto vše vysvětlíme, pomůže to nejen dětem, ale i nám vedoucím, protože si ujasníme postup a návaznost jednotlivých kroků.

Když obsah nebo forma zaběhlého rituálu neodpovídají našemu záměru, můžeme ho pozměnit nebo jej zcela vynechat. Touto revizí by měly projít i všechny zděděné rituály. Historie a tradice mají v oddíle důležité místo, ale je třeba vždy rozumět smyslu a být připraveni rituál upravit tak, aby jeho smysl nezmizel. Pro nás vedoucí jsou možná gesta, symboly a zvyklosti smysluplné, ale jsou srozumitelné i pro

holky a kluky – účastníky rituálu? V některých skautských oddílech se při západu slunce na chvíli zastaví všechna činnost a nastane ticho. Vedoucí mohou tuto chvíli vnímat jako příležitost k zamyšlení, úžasu nad přírodou, zatímco děti mohou být zmatené, proč mají být zrovna v tuto chvíli potichu.

Rituál není v programu izolovaný. Někjaký program mu předchází a nějaký po něm následuje. Před rituálem navodíme atmosféru podobnou té při něm. Večernímu rituálu může předcházet klidnější odpoledne – všichni se lépe naladíme na to, co nás čeká. Prožitek více vynikne. Po skončení náročnějšího rituálu můžeme zařadit volno pro jeho zpracování a nebo sdělení a reflexi prožitků.

PROŽÍT JE BEZPEČNĚ

Dbejme na fyzickou a psychickou bezpečnost. Koná-li se rituál za tmy, ve dne vytipujeme místa, která by mohla být problematická (úzký průchod, větvičky, rozcestník), a před začátkem (nebo někdy i v průběhu) na ně účastníky upozorníme nebo sami zajistíme jejich bezpečné překonání – například postavením hlídky s pochodněmi na tmavé místo nebo podáním pomocné ruky při překonávání šikmého svahu.

Měli bychom zvážit, zda v oddíle máme dostatečné zkušenosti s realizací složitějších rituálů. Před takovým rituálem se zamysleme, zda pro někoho nebude téma náročné, a vyčleňme člena týmu, který bude účastníky pozorovat.

KAŽDODENNÍ RITUÁLY

Tábory jsou plné drobných rituálů – úkonů, které se pravidelně opakují. Může jít například o nástup, večerní zpětnou vazbu, zpívání před jídlem, večerní čtení (společně v teepee, u ohně...) aj. I tehdy je důležité, aby účastníci věděli, jaký má rituál význam, a hlavně – co se od nich očekává. Udělejme proto třeba cvičný nástup, při kterém vysvětlíte, jak probíhá a jak se při něm máme chovat. Na konci dne může nastat společné zakončení programu a chvíle pro zpětnou vazbu. Světlušky si mohou například zapálit lucerničky, povídat

FOTO: MARIE HYNŠTOVÁ – SKŘÍTEK

si o tom, co během dne prožily, a pak lucerničky postupně sfouknout. Skauti se mohou sejít na speciálním místě u tábora, společně zpívat písničky a na závěr přidat kamínek se vzpomínkou na uplynulý den do společné stavby. Poté je možné celý den ukončit večerkou. Nejinak tomu bývá i u společného jídla – je zvykem, že na sebe všichni čekáme a k jídlu si přejeme písni? Platí to pro všechna jídla dne? Vždy je třeba si dané pravidlo, zvyk a denní rituál připomenout, aby nastaly situace „ty už jíš, to nesmíš“ apod.

SLIB A PŘÍPRAVA NA NĚJ

Slib je jedním z nejsilnějších zážitků ve skautském životě vůbec a je krásný sám o sobě. Rituálem mu přidáváme na ještě větší zvláštnosti, podtrháváme jeho důležitost a jedinečnost, pomáháme tak jeho nezapomenutelnosti. Každý oddíl má svůj vlastní postup a pravidla (Např. účastní se ho všichni, nebo jen ti, kteří už slib mají? Slibuje se pouze jednou ročně na táboře, někdy jindy, nebo několikrát do roka?). Vlčata mohou slib zařadit do Poradní skály (bit.ly/poradni-skala), světlušky do Velkého svícení (bit.ly/velke-sviceni), které dávají do jednotného a pochopitelného rámce i další události, jež se během tábora i skautského roku dějí.

Spolu s přechodem na aktuální znění idey vlčat a světlušek je na zvážení, zda dětem, které mají slib z předchozích let, nenabídnout možnost si prožít i aktuální znění slibu (ne ho skládat znova). Například můžeme společně zůstat o chvíli déle u ohně, povídat si o slibu a pak si ho dohromady a nahlas říct třeba v kruhu a poslat stisk ruky.

Mezi rituály bychom mohli zařadit také přípravu na slib – chvíli s vedoucím, ve které máte možnost si společně popovídat o významu slibu, o tom, jak ho dítě chápe a co pro něj znamená. Tato chvíle nezmezí tím, že dítě slib složí, ale může se opakovat každý rok, kdy bude sloužit k povzbuzení dítěte na jeho cestě, je to určitá možnost pro rekapitulaci a připomenutí významu slibu. Světlušky a vlčata mohou například nakreslit obrázek toho, co se jim daří a co ne, a pak si o tom s vedoucím popovídat. Skauti a skautky si zkusí připravit otázky, nad kterými se budou u ohně zamýšlet, mohou na barevné papírky napsat věci, které jsou pro ně teď ve slibu důležité, a spolu s ostatními papírky je nalepí a vytvoří mozaiku. Nakonec si o všem společně popovídáme, nezapomeneme dát i prostor pro individuální rozhovor s vedoucím.

ZAKONČENÍ STEZKY

Na táboře většinou vrcholí celoroční snaha dětí v plnění stezky (to platí pro skauty a skautky i pro vlčata a světlušky). Dokončení stezky by s sebou mělo nést i nějakou odměnu – např. ve formě závěrečného zážitku.

Konkrétní rituály pro skauty a skautky nabízí skautská stezka. Stupně stezky (po zvládnutí Cesty vody a ohně) je možné zakončit rituálně, jako je popsáno na konci stezky. Jde o ohlédnutí se za části skautské cesty, otázky, co pro kluky a holky znamenají skautské hodnoty. Můžeme to situovat jako osobní rituál, při kterém další osoby nejsou příliš přítomny. Závěr Cesty ohně lze propojit s přechodem do roverského věku a nabídkou dalších možností rozvoje.

Také výzvy (např. Pochod za sluncem, Noční bdění, Věčný oheň) na konci každé cesty můžeme vnímat jako určitý rituál pro jednotlivce. Každý ho bude prožívat podle sebe, obecnou výzvu si dotvoří tak, jak potřebuje. Po zvládnutí výzvy a cesty stezky oceníme, že ji holky a kluci zvládli. To můžeme obřadně vyjádřit předáváním nášivek.

Při dokončení stezky a cestičky můžeme pro děti využít Zážitky na konci stezky/cestičky (jde o: Pod hvězdami, Noc v lese, Za sluncem). Ty vlčatům a světluškám umožňují stezky zakončit nějakým zážitkem, který jim přináší něco nového, a to pro každého v něčem jiném – překonání se, pozorování, zamýšlení se. Zážitky na konci stezky jsou vždy o společném prožitku i s ostatními vlčaty a světluškami, kteří tam jsou s námi.

ZÁVĚREM

Každý rituál je jedinečný a může přinášet hluboký zážitek – tvoří společenství, přináší prostor pro zamýšlení, prožitek důležitého okamžiku. Opakováním rituál nepřináší žádnou novou informaci, ale přináší nový prožitek, který můžeme snadno transformovat do zkušenosti. Právě proto jsou rituály tak cenné a slouží jako prostředek k našim výchovným cílům. ✖

LIBOR BRZOBOHATÝ – BORO
Skautský vzdělavatel a bývalý vedoucí oddílu v Brně. Po letech odmítání stezek a tvorby vlastních si na stará kolena našel k těm oficiálním cestu.

Vše, co jste chtěli vědět o skautských stezkách

Ale nevěděli jste, koho se zeptat

Každý rok se na čekatelském kurzu setkávám s účastníky a účastnicemi, které trápí skautské stezky. A já s nimi vždy soucítím – nespočítal bych hodiny, které jsme za ty roky vedení družiny a následně oddílu s ostatními vedoucími strávili lamentováním nad tím, proč nám to s těmi stezkami pořád nejde. Čím víc kurzů jsem absolvoval a čím více vedoucích potkal, tím mi ten problém připadal bezvýchodnější. Vždyť se s nimi trápí skoro každý! Skauti je nechtějí plnit, je nutné je do úkolů tlačit, schovávat úkoly za hry a když už se dokončení nějakého úkolu dobereme, zjistíme, že si je zapomněli doma. A to ani nemluví o rádcích. Po měsících snažení máme chuť se na „systematický a všestranný“ rozvoj dětí vykašlat – je možné, že problém není v nás, ale ve stezkách?

Ano i ne. Samotná otázka by totiž měla znít trochu jinak: Co od stezek očekáváme a jak bychom s nimi měli pracovat, abychom své potřeby naplnili?

CO OD STEZEK VLASTNĚ CHCEME?

Motivace k zapojení stezek do oddílové činnosti mohou být různé – od toho se odvíjí způsob, jak s nimi pracovat, i rizika, která na nás při tom čekají. Jaké cíle nám mají pomoci naplnit?

CHCEME, ABY SKAUTI A SKAUTKY PŘEBÍRALI ZODPOVĚDNOST ZA VLASTNÍ ROZVOJ

Stezky jsou nástrojem individuálního rozvoje – mají vést holky a kluky k pozvolnému přebírání iniciativy a vlastního si výběru toho, v čem se chtějí rozvíjet. Pomocí stezek (a odborek) si nejen osvojují určitý vhodný základ toho, co se jim bude hodit ke skautské činnosti i k fungování v okolním světě, ale také mají možnost zaměřit se na to, co je baví. Možná mají nějakou vášeň nebo koníček, kterému se věnují mimo oddíl, a my vedoucí jim takto můžeme pomoci se rozvíjet a zároveň tím obohatit zbytek oddílu.

Problém může nastat tehdy, jsou-li naši členové příliš roztržití nebo nemají potřebu mít ve věcech pořádek, a zaskrtávání políček nebo dobrý pocit ze získané nášivky jim nic neříkají. (To může mít různé vnitřní i vnější příčiny – ohledně vnitřních vizte například článek *Jiná mysl, stejný skauting* na stranách 22–24.) Případně svou vášeň ještě

FOTO: LUCIE HORÁKOVÁ – BASA

neobjevili, jsou spíše pasivní a (jako řada dětí v dnešní době, obzvláště po covidu) jen hledají způsob, jak zabít čas, a že k tomu příležitostí najdou spoustu! Potom pro ně může plnění stezek představovat podobné utrpení, jako domácí úkoly ze školy, ve kterých nevidí žádný smysl. U takových dětí může být (obzvláště ze začátku) lepší soustředit se na činnost, ze které necítí povinnost (jednotlivé hry a aktivity podle jejich zájmu), a úkoly ze stezky do ní nenápadně zařazovat. Holky a kluci ani nemusí vzít stezky do ruky, aby se v nich posunuli, a prvotní odpor vůči plnění úkolů tak snáze překonají.

- Některým dětem mohou stezky připomínat školní povinnosti. Snažte se úkoly přirozeně propojit s běžnou oddílovou činností a zajímejte se, jak se jim práce se stezkami daří a co je na nich baví.
- Pomoci může zapojení skautských odborek, které dají holkám a klukům možnost zaměřit se na to, co chtějí dělat.

POTŘEBUJEME MÍT PŘEHLED, JAK SE SKAUTKY A SKAUTI ROZVÍJÍ

Pokud se budeme snažit přenést zodpovědnost za plnění stezek na členy, musíme počítat s tím, že u některých z nich narazíme. Co když jsou pro nás ale především nástrojem, který nám pomáhá mít oddílovou výchovu ve svých rukou a zároveň se ubezpečit, že nějaký nutný základ skautských znalostí, dovedností a postojů si osvojí všichni? Pojdme upustit od tlaku na to, aby všichni v oddíle plnili jeden úkol za druhým, aby schůzky a výpravy probíhaly se stezkami v ruce a plnění výzev nimi bylo podmíněno. Zkrátka si stanovme výchovné cíle podle oblastí stezek nebo si na každý měsíc (podle ročního období) připravme aktivity, během kterých si jednotlivé úkoly splníme – členové o tom mohou vědět předem, zpětně nebo taky vůbec. My však dostaneme, pro co jsme přišli.

- Využijme stezky k plánování oddílové činnosti a nechme děti plnit úkoly nevědomky, nebo zpětně. Pomozte rádcům s přípravou programu navázaného na stezky na oddílových poradách
- Plnění úkolů není závod. Nechte své členy, ať si najdou vlastní tempo i způsob plnění.

CHYBÍ NÁM INSPIRACE PRO PROGRAM

Nevíme si rady s některými oblastmi skautské výchovy? Hledáme obohacení běžného programu schůzek? Nebo máme

v oddíle rádce, které trápí podobné problémy? Potom jsou stezky ideálním podpůrným nástrojem, jenž nám pomůže zaplnit prázdná místa v programu. K jeho oživení se nebojme využít i skautské výzvy nebo hledíme náměty na program v dětských časopisech.

- Nabídneme stezky rádcům, kterým chybí inspirace pro družinový program. A nezapomeňme na odborky a další skautské výchovné nástroje!
- Využijme nabídek rádcovských kurzů a rádcovských setkání – Žiraf (radce.skaut.cz/zirafy), které rádcům s přípravou programu pomohou.

JEDEN MODEL VLÁDNE VŠEM

Hledáte nástroj, který vám pomůže plánovat oddílovou činnost tak, aby skauty a skautky všestranně rozvíjela a aby vaše příprava na akce byla systematická? Aby se dala dobře koordinovat v rámci celého oddílu?

V takovém případě možná hledáte spíše **kompetenční model skautské výchovy** (bit.ly/skautske-kompetence). Na něm stezky staví a jsou strukturované právě podle jeho oblastí – *co umím a znám; kdo jsem; moje kamarádství; můj domov; svět okolo nás a příroda kolem nás*. Povědomé? Takto se jmenují oblasti skautské výchovy, na kterých je celý model (a tím pádem i stezky) založený. Každá oblast má sekce, ke kterým jsou přiřazeny kompetence (znalosti, dovednosti a postoje), jež by si holky a kluci měli v průběhu skautského věku osvojit.

Pokud jsou na vás stezky zbytečně podrobné nebo skauty a jejich rádce odrazují, protože vypadají jako učebnice ze školy, zkuste v oddílové radě pracovat s modelem, který je mnohem stručnější a přehlednější, a do stezky si jen občas zajděte pro inspiraci na konkrétní činnost.

Přijdou-li vám kompetence moc obecné, jako stručný přehled konkrétních činností může posloužit také soubor jejich projevů, které stručně popisují, jak by se osvojení jednotlivých kompetencí mělo otisknout do chování skautů a skautek (bit.ly/skauti-projevy-kompetenci).

- Využijme kompetence skautské výchovy jako kostru pro plánování roční činnosti a cílů.

TVOŘIT VLASTNÍ STEZKY JE JAKO VYNALÉZAT KOLO

Praxe skautských oddílů je často natolik různorodá, že jednu univerzální příručku zkrátka nelze sestavit tak, aby s ní mohli všichni pracovat stejně a šlo jim to hladce. Jenže v tom je právě ta potíž – **nejde o to, jaké stezky jsou, ale jak s nimi pracujeme.**

FOTO: LUCIE HORÁKOVÁ – BASA

FOTO: LUCIE HORÁKOVÁ – BASA

Nezatracujte je proto jen kvůli tomu, že vám nevyhovuje jejich využití tradičním způsobem – zkuste některý z jiných přístupů, které zmiňují výše. Záleží, co od nich očekáváte.

Pokud chcete stručný přehled toho, čím mají skauti a skautky během oddílové činnosti projít, místo vlastních stezek pracujte s již zmíněnými **skautskými kompetencemi**. Tvorba vlastních stezek vám vezme obrovské množství času a energie, které byste jinak mohli věnovat členům oddílu a jiným problémům, jež vás páli. Troufnu si navíc tvrdit, že i kdybyste se do toho pustili s obrovskou chutí a odhodláním, práci týmu, který na tvorbě nových stezek strávil více než rok, stejně nevyrovnáte.

Podobnou slepou uličkou mohou být starší verze stezek, kterým se také doporučuji vyhnout, i když jsou možná přehlednější nebo se vám s nimi pracuje lépe zkrátka proto, že je znáte z dětství. Za jejich revizí byly vždy dobré důvody (jakkoliv nemusíme být s výsledkem spokojeni). Svět okolo nás se mění a s ním i potřeby dětí, které v něm vyrůstají. Obsah skautských stezek z doby před deseti nebo dvaceti lety je proto přirozeně zastaralý a spousta důležitých kompetencí a témat v nich chybí.

NEJSME NA TO SAMI

Pokud jste získali odvahu dát skautským stezkám ještě jednu šanci nebo zvolit jiný přístup v jejich zapojení do programu, ale už teď máte obavu, že zase nastanou problémy, nezoufejte. Existuje celá řada podpůrných materiálů, která vám pomůže. Na oficiálním webu (stezka.skaut.cz/vice-pro-vedouci) najdete stránku s metodickou podporou pro vedoucí a na stránkách Rádcovském rozcestníku (radce.skaut.cz/stezky) zase tipy, jak stezky zapojit do družinové činnosti. A kdyby to náhodou nestačilo, na skautské Křižovatce (bit.ly/krizovatka-skautske-stezky) najdete spoustu dalších materiálů, včetně návodných videí. Nebojte se také s prosbou o radu obrátit přímo na tvůrkyňe stezek na e-mail stezka@skaut.cz nebo se inspiřujte zkušenostmi řady vedoucích, již je rádi sdílí na facebookové diskusní platformě Skaut Fórum (bit.ly/SkautForum).

Ať už se rozhodnete se stezkami pracovat jakkoliv, myslete však na to, že nejsou samospásné. Je proto dobré mít dostatek času i na řadu dalších věcí, které jsou stejně hodnotnou součástí skautské činnosti – původní oddílový program, tvorbu vlastních her a aktivit a volný čas, který trávíte s kamarády. ✖

BARBORA MACHOVÁ – BARU
Rádčyně oddílu světlušek,
nadšenčyně do mezinárodních
akcí, kytkomilka, studentka
učitelství 1. stupně.

Švédské národní jamboree

Naše středisko je již dlouhou dobu spřátelené se švédskými skauty ze Stockholmu a už v minulých letech jsme pořádali společné tábory, kdy jsme my navštívili například skautský ostrov *Vassaro* a švédští skauti na oplátku dorazili na náš klasický tábor. Již tehdy jsme vnímali, že je skauting v severských zemích dost rozdílný – zatímco my se soustředíme hodně na přírodu a přetrvává u nás woodcraft, ve Švédsku je skauting zaměřený spíše sociálně. A proto bylo cílem jakýchkoliv dalších návštěv naučit se a poznat něco nového a inspirovat se.

Když naše Anče, hlavní vedoucí těchto těchto výměn, přišla s nabídkou, že bychom se mohli zúčastnit švédského národního jamboree, znělo to báječně. A báječné to také bylo, jen velmi rozdílné od všeho, co známe a na co jsme zvyklí.

Švédská vedoucí Veronika se s Ančičkou několikrát sešla a daly dohromady plán celé výpravy. Jelikož se jamboree mělo uskutečnit na jihu země (ve městě Kristianstad), bylo pro nás jednodušší vyrazit autobusem než letecky. Holky vymyslely, že bychom mohli přijet už o týden dřív a prožít se staršími skauty a rovery z jejich střediska společný týden v Lomma (městu v blízkosti Malmö). V tom týdnu jsme jezdili hlavně na výlety, se kterými nám hodně pomohl náš vlastní pronajatý autobus.

V obou částech výpravy jsme spali ve stanech stejně jako švédští skauti. To byl jeden z velkých rozdílů mezi námi, švédští skauti většinou nemají delší akce než týdenní tábory. Většina středisek vlastní spoustu klasických rozkládacích stanů, ve kterých potom spí. My jsme oproti nim měli každý stan jiný, podle toho, kdo co doma sehnal a mohl vzít s sebou. A na obrovském jamboree to vypadalo trochu komicky. Kromě stanů jsme si na druhou část museli přivést i vlastní polní kuchyni. To znamenalo kuchyňský stan,

FOTO: BARBORA MACHOVÁ – BARU

nádobí, plynové vařiče, stoly i všelijaké nářadí. Naštěstí nám švédští bratři a sestry byli ochotni půjčit i své vybavení, což se ale neobešlo bez jiných komplikací (jako byly chybějící součásti, vysvětlivky jen ve švédštině aj.).

Ale jak jsme se vlastně dostali se do národního jamboree jiného státu? Jakékoliv švédské středisko, které se na jamboree přihlásilo, mohlo vzít pod svá křídla a do své stanové vesničky středisko nebo skupinu z jiné země. Anče nás tedy zaregistrovala na stránkách jamboree, kde s Verčou připsaly, že chceme tábořit společně. Organizátory jsme byli začleněni k ostatním mezinárodním skupinám a Anče s nimi potom řešila veškeré detaily pomocí e-mailů a mnoha online setkání. Nakonec se podařilo, že se k nám přidala ještě skupina ukrajinských skautů, a tak jsme se jakožto dvě cizí země na jednom tábořišti stali na švédském národním jamboree velkým lákadlem pro návštěvníky a k výměnám šátků.

Samotné jamboree bylo obrovské. Celý areál byl rozdělen na čtyři části, které nesly názvy podle tematické hry. Čtyři dny byly také věnovány příběhu z budoucnosti. Každý den se odehrával v jiném světě, naprosto odlišném od toho našeho a v jednom směru vždy trochu extrémním, kde jsme řešili různé problémy. Jedním z problémů bylo vzdělávání ve světě *Brigg*. Světu vládli starší občané, právo volit měli od 60 let a vzdělávání bylo placené a velmi drahé. Luštili jsme šifry a za výuku (náповědy) jsme platili, a tedy museli chodit do práce. Program byl rozdělen i podle věkových skupin – mladší skauti a skautky, starší skauti a skautky a RS. Všichni přítomní tedy měli co dělat. Bylo zde pokryto i mnoho důležitých světových témat včetně vzdělávání, občanství, nedocenění, *body shamingu* a podobně.

Kromě toho jsme se mohli opět inspirovat typickými švédskými vázanými stavbami, které mají úplně všude. Každé stanové městečko stavělo svůj portál jako vstup, veškeré lavičky i stoly byly tvořeny z tyčí, provazů a dřevěných desek a některá střediska si z vázaných staveb a hamak postavila palandy přikryté plachtami. Sotva jsme však portál dostavěli, nadešel čas ho zbourat.

Se všemi našimi účastníky bychom se asi shodli, že taková výjimečná a velká akce představovala pro všechny z nás velký zážitek. Podnětné bylo také kombinovat ranní a večerní nástupy se Švédy a Ukrajinci dohromady. Švédské nástupy probíhají volně, vlajku nosí přehozenou přes rameno a něco jako *pozor* u nich nefunguje. Naopak ukrajinský nástup je velmi přísný, ale je krásné jej sledovat. Vlajku pečlivě skládají i věší, sahají na ni pouze v rukavicích a hymnu zpívají s pýchou a hrdostí. ✖

FOTO: BARBORA MACHOVÁ – BARU

Nordisk Midgard

Nordisk Ydun

Nordisk Midgard

Bavlněné stany Nordisk kvalita bez kompromisů

Nordisk Alfheim

Nordisk Asgard

Nordisk Alfheim

Nordisk Utgard

1 / VENTILACE je promyšlená, účinná a snadno ovladatelná. Otevírání a zavírání vrchlíku se provádí zevnitř stanu.

2 / NEPROMOKAVOST je zajištěna jak impregnací bavlněné tkaniny, tak dokonalým konstrukčním řešením vchodů i podlážky, a rovněž závěsnými ložnicemi s funkcí liningu. Impregnace stanovky je hydrofobní, fungicidní a chrání i proti UV záření.

3 / VELKÝ VCHOD. Dveře stanu jsou dvojitě, při otevření jejich vnější části můžeme nechat zavřenou moskytiéru.

4 / NAPÍNAČÍ LANKA jsou vyrobeny z vysoce odolného polyesteru o průměru 5 mm. K napínání slouží snadno posuvné samosvorné duralové napínačky.

5 / OČKA PRO STANOVÉ KOLÍKY ve tvaru D jsou ocelová pro vysokou životnost uchycení.

6 / KRYCÍ LÍMEC pro perfektní vzhled a ochranu před špínou a deštěm. Napíná se elastickými smyčkami přímo na kolíky stanu.

7 / YKK ZIPPY. Nordisk používá jen ty nejkvalitnější zippy značky YKK.

8 / VPÍNAČÍ PODLÁŽKA usnadňuje stavbu stanu, je dokonale vodotěsná a v místech styku se stojkami stanu zesílená. Po jejím odepnutí lze stan používat i bez ní.

9 / NASTAVITELNÉ STOJKY. Odolné teleskopické ocelové stojky velmi usnadňují stavbu stanu. Týpí o průměru 5 m dokáže postavit i jednotlivec.

10 / ZÁVĚSNÉ LOŽNICE. Zabraňují doteku s vnější stanovkou za deště, poskytují komfort a soukromí. Zavěšují se do oček na stanu karabinkami. Větrání ložnic navazuje na systém ventilace stanu.

11 / SMYČKY. Stan je v optimálních místech osazen smyčkami na zavěšení ložnic, fixaci otevřených dveří, zavěšení osvětlení, organizérů a pod.

Prodávají významné outdoorové prodejny a e-shop

prosportshop

KATADYN®

MAKING WATER DRINKING WATER

BezpecnaVoda.cz

Vyrobí až 1 litr pitné vody za minutu

HIKER PRO

OPTIMUS

OF SWEDEN

VariceOptimus.cz

Jediný hořák na všechna paliva

POLARIS

OPTIMUS
POLARIS
SNP000000

